

VOORSTEL VAN RESOLUTIE
Met het oog op de voorbereiding van een ordelijke opdeling van België
(Ingediend door de heer Gerolf Annemans)

TOELICHTING

Dames en heren,

Deze resolutie wil de krijtlijnen vastleggen van een ordelijke opdeling van de Belgische federale staat.

De resolutie is gebaseerd op een meer uitgebreid boek 'De Ordelijke Opedeling van België - Zuurstof voor Vlaanderen' door Gerolf Annemans en Steven Utsi (ISBN: 978-90-78898-21-4) dat ook in een Engelse vertaling verscheen 'After Belgium - The orderly split-up' door Gerolf Annemans en Steven Utsi (ISBN: 978-90-78898-22-1).

De indiener gaat in dat boek dieper in op aspecten zoals staatsfilosofie, historische achtergronden van staatkundige opvolging, strategische opties en dies meer. Zoals hierna uiteengezet, gaat indiener er van uit dat de Franstaligen in België zijn voorbereid op een einde van de staat, maar dat ze om allerlei tactische redenen wensen dat Vlaanderen het initiatief neemt. Indiener ziet twee opvolgerstaten ontstaan na een aanvankelijke soevereiniteitsverklaring door de Vlaamse verkozenen. In een beperkte overgangperiode zou een vereffening/verdeling worden doorgevoerd, indien mogelijk op basis van het zogenaamde 'agreement principle'. Daarna zou middels een definitieve onafhankelijkheidsverklaring de constitutieve autonomie van Vlaanderen worden afgekondigd.

Ofschoon het federalisme de Vlamingen heeft afgeremd snel door te groeien naar volledige zelfontplooiing, heeft het al wel taal- en zelfs gewestgrenzen opgeleverd die een snelle scheiding en internationale erkenning kunnen bevorderen, volgens het instrument van het 'uti possidetis iuris' (UPI) - waarover verder meer. Het is nu zaak de overeenkomstige politieke wil te mobiliseren om tot de daadwerkelijke ontbinding van België over te gaan.

Voor een wereld die erg bedacht is op de handhaving van geopolitieke evenwichten en voorspelbaarheid in internationale betrekkingen, is de weg van de geleidelijke verandering de enige die ze duldt naast de toestand van het status-quo. Wanneer het zogenaamde 'zelfbeschikkingsrecht der volkeren' ter sprake komt, dan behelst dit haast altijd het interne zelfbeschikkingsrecht van gevestigde staten. Uit dit interne zelfbeschikkingsrecht volgt dan ook het non-interventiebeginsel. Dit principe houdt in dat elke staat zijn eigen binnenlandse politiek mag voeren, zonder inmenging van buitenaf. Aan de basis van het non-interventiebeginsel en van de statelijke soevereiniteit ligt de Vrede van Westfalen (1648). In dit verdrag kwamen de Europese mogendheden onder meer overeen om zich niet langer in elkanders godsdienstig beleid te mengen.

Indien een gevestigde staat door interne troebelen instabiel wordt en het land valt uit elkaar, dan neemt de internationale gemeenschap daarvan akte en kent ze in regel het statuut van staat toe aan nieuwe entiteiten op voorwaarde dat die beantwoorden aan de drie criteria van de Conventie van Montevideo (1933): (1) een welomschreven grondgebied; (2) een permanente bevolking; (3) een bestuur dat in staat is internationaal contact te leggen met andere staten. De nieuwe staat is dan 'effectief' - men spreekt wel eens van het 'effectiviteitsprincipe' - en de erkenning volgt de

facto door de meerderheid van de andere landen. Staten die zich verzetten tegen de nieuwe situatie volgen dan meestal schoorvoetend in het eveneens erkennen van de nieuwe staat, ofschoon wereldwijde politieke spanningen en blokvorming, zoals in de periode van de Koude Oorlog, erkenning van een land door een aantal andere landen voor langere tijd in het vriesvak kan doen belanden.

Tot zover de gangbare praktijk. Deze praktijk is na de Tweede Wereldoorlog geregeld in het zogenaamde ‘zelfbeschikkingsrecht der volkeren’. We vinden het terug in Resolutie 1514 (XV) van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, aangenomen op 14 december 1960 met 89 stemmen voor versus 0 tegen en met 9 onthoudingen van koloniale machten, waaronder België (maar niet Nederland!). De concrete aanleiding was de dekolonisatieperiode, maar heel principieel - en dus breed toepasbaar - luidt het in Artikel 1 (2) van de Resolutie als volgt: “Alle volkeren hebben recht op zelfbeschikking. Krachtens dat recht zijn zij vrij om hun politiek statuut te bepalen en hun economische, sociale en culturele ontwikkeling vorm te geven.” We moeten deze formulering van extern zelfbeschikkingsrecht samen lezen met Artikel 2 (4) van het Handvest van de Verenigde Naties dat vijftien jaar eerder een opstapje naar een vreedvolle wereld hoopte te betekenen: “Alle leden zullen zich in hun internationale betrekkingen weerhouden van de dreiging met of het gebruik van geweld tegen de territoriale integriteit of de politieke onafhankelijkheid van gelijk welke staat of op gelijk welke andere manier onverenigbaar met de doelstellingen van de Verenigde Naties.”

In Artikel 2 (7) van het Handvest wordt de onschendbaarheid van het intern zelfbeschikkingsrecht geconsacreerd: “Niets in het huidige Handvest stelt de Verenigde Naties in staat om tussen te komen in aangelegenheden die hoofdzakelijk onder het binnenlandse zeggenschap van een staat vallen.” Hiermee is dadelijk het delicate internationale evenwicht tussen het externe zelfbeschikkingsrecht van volkeren en het interne zelfbeschikkingsrecht van staten geschetst. Deze delicate verhouding vinden we bijvoorbeeld ook terug in Resolutie 2625 (XXV) van 24 oktober 1970: ‘Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Cooperation among States in accordance with the Charter of the United Nations’. Deze latere resolutie deed zich opmerken door een synthese van de beginselen van zelfbeschikkingsrecht en non-interventie. Deze afweging van principes stond duidelijk onder invloed van de nasleep van de Tweede Wereldoorlog, de dekolonisatie en de nooit geheel afwezige nieuwe oorlogsdreiging tussen de democratische en communistische machtsblokken. Het geopolitieke status-quo mocht - en mag - niet in gevaar komen.

Secessie in enge zin versus als uitstapmoment

Verduidelijken we zeker nog dat de ontbinding van een federale staat in zogenaamde ‘opvolgerstaten’ ‘dismembratio’ wordt genoemd. Het gaat niet om separatisme, zelfs niet om secessie of afscheiding in de strikte zin van het woord. Van secessie of afscheiding in de enge zin is maar sprake wanneer een landsdeel of streek waarvan de bevolking een specifieke etnische samenstelling heeft, een eigen taal spreekt of een welbepaalde culturele achtergrond deelt, zich niet langer wenst te onderwerpen aan het centrale staatsgezag en zonder democratische legitimatie (bijvoorbeeld van een eigen deelstaatsparlement of via een referendumresultaat) eenzijdig stappen onderneemt naar onafhankelijkheid. Secessie verloopt in regel via een revolutionaire voorhoede. Als we daarentegen spreken over deelstaten, gewesten of regio’s, dan bedoelen we entiteiten met een minimaal of ruimer zelfbestuur dat de resultante is van verkiezingen die een regeringsploeg een democratisch mandaat hebben gegeven.

Een deelstaat bereikt een ‘politiek niveau’ wanneer hij over zijn eigen toekomst kan beslissen. Hij bereikt dat niveau wanneer hij dit ‘kan’, maar in feite al wanneer hij het eenvoudig ‘durft’.

Vlaanderen, Wallonië, Beieren en Catalonië zijn voorbeelden van deelstaten. Zij scheiden zich niet af, ze plegen geen secessie, maar ‘stappen uit’, ‘verlaten’ desgevallend een federatie. Want let wel: het uit elkaar vallen van een federaal land gebeurt haast nooit omdat alle deelstaten het zomaar met die ontbinding eens zijn, integendeel. In regel is er een regio die het voortouw neemt door uit de federatie te stappen, die dus de ‘dismembratio’ initieert door een ‘secessionistisch moment’. Zo een moment is iets geheel anders dan effectieve secessie. Immers, de spelregels afgebakend door het ‘equity principle’ en het ‘agreement principle’ blijven van kracht. Op deze spelregels van de ordelijke opdeling komen we nog uitgebreid terug. Er is weliswaar een regio die de andere gewesten voor voldongen feiten stelt, bijvoorbeeld door buiten het grondwettelijk kader van de federatie te kleuren, maar tegelijkertijd wel aangeeft tot een ordelijke boedelscheiding te willen komen. Met een billijke (‘equitable’) verdeling op basis van door iedereen na te komen afspraken (‘agreements’). Deze aanpak wil chaos vermijden en blijft democratische legitimiteit als belangrijk criterium hanteren. Tussen opvolgerstaten kan sprake zijn van een zogenaamde verderzettingstaat, indien een deelstaat wil en kan gestalte geven aan de identiteit van de voorgangerstaat. Dit behelst onder meer het overnemen van naam van de oude staat, het volkslied en de vlag. Een voorwaarde voor een ordelijke opdeling kan zijn dat geen enkele deelstaat het statuut van verderzettingstaat voor zich opeist. Het hoeft dan ook niet te verbazen dat de wetenschappelijke literatuur over statenopvolging het normalerwijs duidelijke verschil tussen secessie en staatsontbinding (‘dismembratio’) ernstig relateert in het geval van statenopvolging van federaties. Aan het einde van de boedelscheiding lijkt alles in de plooi van de ‘dismembratio’ te vallen, maar bij het begin van het proces was er duidelijk sprake van een initiërende act van een van de deelstaten, een ‘secessionistisch’ moment dus naar aanleiding van een kantel- of breekmoment.

Een heel arsenaal van regels en verdeelsleutels zijn voorzien om een onvermijdelijke boedelscheiding van een gefedereerde entiteit in betrekkelijke rust en goede orde te laten verlopen - een ordelijke opdeling. Maar de bedoeling is vooral om de opdeling van staten zoveel mogelijk af te remmen en waar mogelijk te torpederen, hoezeer de regels en de verdeelsleutels ook lijken gebaseerd op een internationale consensus en geïnspireerd door rechtvaardigheidsbeginselen - het ‘equity principle’.

Europa

Het Verdrag van Maastricht (1992) schept geen duidelijkheid over de hier opgeworpen casus - het federale België - van ‘dismembratio’ van een bestaande lidstaat van de Unie. Dit hiaat gaf aanleiding tot een schriftelijk vraag van Europees parlements lid Eluned Morgan aan de Europese Commissie. Namens de Commissie antwoordde toenmalig Voorzitter Romano Prodi dat indien een regio van een lidstaat onafhankelijk zou worden, deze nieuwe staat als een derde-land moet worden beschouwd. De verdragen en bij uitstek het afgeleid gemeenschapsrecht, in zoverre niet omgezet in nationale wetgeving, zouden vanaf dat tijdstip geen rechtskracht meer hebben binnen de rechtsorde van de onafhankelijk geworden staat. Wat rest, is de mogelijkheid om het lidmaatschap van de Unie aan te vragen op grond van Artikel 49 juncto Artikel 2 van het EU-verdrag. Artikel 49 van het EU-verdrag stipuleert dat elke Europese staat die de in Artikel 2 van het verdrag bedoelde waarden eerbiedigt en er zich toe verbindt deze uit te dragen, kan verzoeken lid te worden van de Unie. De waarden waarop de Unie berust, zijn eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, waaronder de rechten van personen die tot historische minderheden behoren. Deze waarden wensen de lidstaten met elkaar te delen in nationale samenlevingen gekenmerkt door pluralisme, non-discriminatie, tolerantie, rechtvaardigheid, solidariteit en gelijkwaardigheid van vrouwen en mannen. Verder maakt Artikel 49 van het EU-verdrag gewag van door de

Europese Raad overeengekomen criteria voor toetreding. Welke die zijn, wordt niet opgesomd in het EU-verdrag.

Vlaanderen is dan wel geen lidstaat van de Europese Unie, toch vervult het heden in de Unie een betekenisvolle rol. Vlaanderen maakt bijvoorbeeld deel uit van het Comité van de Regio's, een geïnstitutionaliseerde Europese instelling, en het daaruit ontsproten REGLEG, het politieke overlegforum van een zeventigtal Europese regio's met wetgevende bevoegdheid. Overeenkomstig verklaring 51 bij het Verdrag van Lissabon is het Vlaams Parlement Europeesrechtelijk te beschouwen als een nationaal parlement en kan het zich op die grond beroepen op de zogenaamde subsidiariteitstoets. Sinds het Verdrag van Maastricht kunnen ook regionale ministers deelnemen aan de Raad van Ministers. Dit is voor Vlaanderen bijvoorbeeld het geval inzake leefmilieu. Gezien de internationale bevoegdheden in België verlopen volgens het principe 'in foro interno, in foro externo', is in een aantal gevallen de instemming van het Vlaams Parlement noodzakelijk wil de Europese besluitvorming doorgang vinden. Dit principe stelt dat een overheid die een bepaalde bevoegdheid binnen de Belgische staatshuishouding heeft toegewezen gekregen, die bevoegdheid ook internationaal uitoefent. Overigens kon het Verdrag van Lissabon niet worden geratificeerd zonder de goedkeuring van het Vlaams Parlement. Vlaanderen beschikt dus in aanzienlijke mate over de mogelijkheid om de Europese besluitvorming mede te bepalen, in de eerste plaats waar het nieuwe EU-verdragen betreft. Vlaanderen voldoet a priori aan de basisvoorwaarden voor toetreding zoals vastgelegd in Artikel 2 van het EU-verdrag.

In de mate dat de lidstaten Vlaanderen zullen erkennen als soevereine staat, lijkt het EU-lidmaatschap het logische sluitstuk van de Vlaamse staatsvorming.

Europa kan de autonomieverzuchtingen van Vlaanderen niet zonder negatieve effecten naast zich neerleggen. Die negatieve effecten zouden niet alleen voor rekening van Vlaanderen zijn, maar zouden ook het goed functioneren van de Europese instellingen in het gedrang brengen. Het feit dat Vlaanderen territoriaal niet in de periferie van de Unie is te situeren, alsook de aanwezigheid van politiek en administratief-bestuurlijk Europa in Brussel, kunnen vanuit Vlaamse optiek dus eerder als een troeven in hoofde van Vlaanderen worden beschouwd, voor zover een internationale erkenning verworven is. Concreet moeten de Vlamingen de toepassing van de continuïteitsregel zoals bepaald in Artikel 34 van het Verdrag van Wenen als vanzelfsprekend beschouwen. De kans dat de meerderheid van de huidige lidstaten Vlaanderen daarin niet zal steunen, is onbestaande. Dit betekent dat Vlaanderen als opvolgerstaat van België snel het lidmaatschap van de EU verwerft, net zoals de Waalse opvolgerstaat dat legitiem zal kunnen. De Europese Unie kan zich als dusdanig op geen enkele rechtsgrond beroepen om zich te mengen in de principiële beslissing tot opdeling van België. In het andere geval zou dit een inmenging betekenen in de binnenlandse aangelegenheden van een lidstaat. De Europese instellingen moeten zich daarvan onthouden.

Het is nu aan Vlaanderen om zijn positie binnen de Europese Unie te consolideren en verder op het voorplan te treden, niet als een exponent van België, maar als een zelfstandige entiteit die Europese beleidsopties mee invulling geeft en mee stuurt. De finaliteit is het verwezenlijken van een onbetwiste 'mentale vanzelfsprekendheid', een soort 'verwachtingsvol anticiperen', bij bestaande lidstaten omtrent de autonome positie van Vlaanderen in het Europese kader. De instrumenten zijn dus ter beschikking, alleen ontbreekt het ons vooralsnog aan voldoende (diplomatieke) assertiviteit. Het is aan de Vlaamse vertegenwoordigers in het Europees Parlement om zich als zodanig - assertief dus - te presenteren en door Vlaamse staatsvorming op een exemplarische manier de leiding te nemen in het Europees doorzetten van de subsidiariteitsidee. Het initiatief extern leggen is immers een gevaarlijke strategie. De verdamping van België laten

samenvallen met de verdere Europese integratie is een hellend vlak: aan het einde van de integratie zal Vlaanderen dan zelf mee vervluchtigd zijn.

Het is misschien correct dat de relevantie van België verdampt naarmate de Europese integratie versnelt, maar dit geeft geen enkele garantie over de uiteindelijke invulling van die Vlaamse soevereiniteit. Willen we immers niet Vlaanderen bekleden met de huidige Belgische federale bevoegdheden? Waarom zouden we dan hopen dat die competenties snel Europees zouden worden? Omdat Vlaanderen dan gemakkelijker onafhankelijk zou kunnen worden, daar het dan geen strijd meer zou vergen met België voor de bevoegdheden die er echt toe doen, wanneer we denken aan 'statelijke soevereiniteit'? Zelfs onze legitieme soevereiniteitsaanspraken zelf dreigen uliem mee te verdampen. Wat is een onafhankelijk Vlaanderen wanneer Europa de stiefmoederlijke rol van België zou overnemen?

Niet alleen is de uitkomst van het integratieproces onzeker. Ook de snelheid van het proces is door veel twijfels omgeven. In die zin is de eerdere uitspraak van VU'er en Minister van Staat wijlen Hugo Schiltz van bijzondere betekenis: "Door de uitbreiding van enerzijds de Vlaamse en anderzijds de Europese bevoegdheden, zou de betekenis van België vanzelf verschrompelen, maar als ik de evolutie op Europees vlak zie, ben ik er niet meer zo gerust op. Als Europa niet verder integreert, kan separatisme onvermijdelijk worden." Wanneer we merken dat Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk niet van plan zijn in te boeten op hun statelijke soevereiniteit en wanneer we overigens vaststellen dat de bevoegdheden die ze afstonden aan de EU enkel maar hun eigen Europese hegemonie ten goede kwamen, dan moet Vlaanderen het niet meer dan normaal vinden om minstens de huidige Belgische federale bevoegdheden te usurperen in plaats van zichzelf uit te verkopen. Het alternatief voor een naïef geloof dat België wel zal 'verdampen' is het terdege besef van de blijvende rol in de toekomst van een goed begrip van territorialiteit voor een oprechte internationale verstandhouding en vlotte samenwerking.

Het UPI, dat de oude bestuurlijke afbakeningen verheft tot de nieuwe grenzen tussen de opvolgerstaten, moeten we beschouwen als een 'instrument', een 'werktuig' dat de 'principes' van integriteit en homogeniteit in de moderne statenopvolging helpt toepassen. De Brusselaars kunnen zich dus niet beroepen op een zogenaamd 'principe van het UPI'. De toepasselijke principes zijn namelijk die van de integriteit en van de homogeniteit. Voor Brussel geven die principes Vlaanderen een waterdicht dossier, maar bijvoorbeeld ook voor het Vlaamse belang om België snel op te volgen als rechthebbende staat op de Belgische territoriale wateren en de Exclusieve Economische Zone in de Noordzee.

Concreet toegepast op de ontbinding van het federale België betekent dit dat de Franstaligen in Vlaams-Brabant, zelfs in gemeenten waar zij de meerderheid van de bevolking uitmaken, geen aanspraak kunnen maken op een extern recht op zelfbeschikking. Wanneer Vlaanderen onafhankelijk zal zijn, moeten de Franstalige - al dan niet terecht - grieven dus een oplossing krijgen binnen het rechtskader van die nieuwe Vlaamse staat. Dit zal onderhandelingen vergen en mogelijks maatregelen zoals de Vlaamse ratificatie voor Brussel van het minderhedenverdrag en een intensieve economische samenwerking van Brussel en een deel van Vlaams-Brabant in het kader van - bijvoorbeeld - een 'Brabantse economische agglomeratie'. Anderzijds zal het de uitdoving van een aantal faciliteiten voor de Franstaligen in de randgemeenten moeten behelzen en de snelle afschaffing van de andere taalprivileges

Inmiddels is het effectiviteitsprincipe nog steeds in voege. Het vertrekt vanuit de de facto vaststelling dat op een bepaald moment een nieuwe staat bestaat op een welbepaald grondgebied, met een permanente bevolking en met een regering die het land controleert, effectief bestuurt en relaties onderhoudt met andere staten. Het effectiviteitsprincipe zal onverminderd actueel blijven,

zolang een echte wereldregering ons bespaard blijft. Het toegenomen belang van het internationale recht, de mensenrechten voorop, is substantieel, maar nog niet allesbepalend in de praktijk van statenopvolging. Uiteraard krijgt de militaire verovering van gebied door een opvolgerstaat tijdens een afscheidingsoorlog, maar dat die nieuwe staat niet krachtens het UPI toekomt, geen erkenning. Morele en daadwerkelijke dwang - sancties - behoren tot de meest gangbare methoden om een nieuwe staat te dwingen zich te conformeren aan de internationale rechtsorde.

Eerbare motieven: een einde stellen aan een 'failed state'

Net wat bestuurskracht en sterke democratische instellingen betreft, scoort België ronduit zwak. Naast Italië is België ongetwijfeld de EU-lidstaat bij uitstek waar de partitatie haar slag heeft geslagen en de democratische instellingen verregaand heeft uitgehold. De Waalse politici dienen Waalse belangen door extra geld te vragen voor nieuwe bevoegdheden voor de Gewesten en de Gemeenschappen. De Vlamingen zijn de vragende partij voor deze bijkomende bevoegdheden, maar putten zich tussen de verschillende rondes in staats hervorming vooral uit in de enthousiaste usurpatie van de nieuw verworven bevoegdheden. Ze verliezen zich daarbij in een politieke regentencultuur van regelnevel; eerder een keizerkostermentaliteit dus dan hun bevoegdheden assertief te gebruiken om als volk op het internationale forum een plek onder de zon te verwerven.

Naast de financiële kosten van een door de politisering danig aangevet overheidsapparaat, heeft de 'putsch' van de politieke partijen en hun talrijke neven- en mantelorganisaties hoge maatschappelijke en morele kosten veroorzaakt. Het wederzijds onbegrip en wantrouwen van overheid en burgers is een oud zeer, maar ook corruptie en cliëntelisme zijn wijdverbreid en ontsieren onverminderd de Belgische publieke cultuur. De slechte score van België (met een score van 7,1 op 10 pas tiende van de vijftien 'oude' EU-lidstaten) in het rapport (2010) van 'Transparency International' spreekt wat dat betreft boekdelen. De staats hervormingen hebben de Belgische instellingen vastgereden in een onontwarbaar kluwen van evenwichten, in plaats van de staat democratischer en transparanter te maken. Federalisme in een land dat niet oprecht gelooft in sterke democratische instellingen, is contraproductief.

Enrico Spolaore bracht het op 15 oktober 2008 in de conclusie van zijn referaat op de academische zitting naar aanleiding van de oprichting van het onderzoeksinstituut VIVES van de K.U.Leuven als volgt - let op de laatste acht woorden: "De empirische bewijslast toont aan dat decentralisatie in federale staten in verband kan worden gebracht met meer etnische onenigheid, wanneer de economische ongelijkheid tussen de regio's groot is. Het empirisch materiaal wijst eveneens op algemene positieve effecten van het federalisme, zowel politieke als economische, indien het door sterke democratische instellingen gedragen wordt."

Politicooloog Carl Devos schetst in de krant Het Nieuwsblad van 8 maart 2010 'falend België': "De staat faalt. De sociale zekerheid is niet meer sociaal, noch zeker. Zonder hospitalisatieverzekering dreigt armoede. De asielprocedure moet dringend aangepakt worden. België kan de opvang niet aan. Asielzoekers zonder dak boven het hoofd krijgen schadevergoedingen waar Belgen die hier jaren belasting betaalden alleen maar van kunnen dromen. Justitie loopt mank en raakt niet hervormd. De wegen liggen vol putten. Mobiliteit is een probleem, de NMBS een ramp. De arbeidsmarkt moet grondig hervormd worden. Er zijn veel werklozen én veel jobaanbiedingen. De begrotingskas lijkt niet bestand tegen de vergrijzingskosten. We zullen minder afhankelijk moeten worden van de publieke voorzieningen en meer onze eigen plan trekken."

I. PRINCIPES EN PRAKTIJK VAN DE ORDELIJKE OPDELING

Er zijn twee hoofdprincipes die, door de toenemende impact van internationale rechtspraak, in alle andere splitsingsprincipes worden ‘verrekend’. Het zijn het overeenstemmings- en het billijkheidsbeginsel. Indien men binnen een staat overgaat tot een opdeling in een of meer opvolgerstaten, dient deze statenopvolging steeds te geschieden in een goede verstandhouding tussen alle betrokken partijen, alsook op een billijke en transparante wijze. Voor alle actoren die van een ordentelijke statenopvolging werk willen maken, zijn de twee hoofdprincipes een *conditio sine qua non*. Deze principes moeten spontaan en dus zonder aandrang van de internationale gemeenschap toegepast kunnen worden.

Overeenstemmingsprincipe (‘agreement principle’)

Dit is allicht het meest cruciale principe dat alle andere voorafgaat. De betrokken partijen moeten het vooreerst onderling eens worden over de verschillende aspecten van een splitsing, alvorens men de splitsing zelf in detail kan regelen. Wanneer de betrokken partijen voorts tot een consensus kunnen komen over de opdeling zelf, zal men sneller tot een oplossing komen en zullen de transactiekosten bijgevolg nooit zo hoog oplopen. Overeenstemming was de leidraad voor de opdeling van Noors-Zweedse Unie (1905), Tsjecho-Slowakije (1993) en het uiteenvallen van de voormalige Sovjet-Unie (1991). Dit principe is een logisch corollarium van Artikel 26 (‘*pacta sunt servanda*’) van het Verdrag van Wenen uit 1969 inzake verdragsrecht (niet te verwarren met (1) het Verdrag van Wenen over statenopvolging van verdragen (1978) en (2) het Verdrag van Wenen over statenopvolging inzake staatseigendommen, archieven en schulden (1983)), dat de naleving van verdragen verplicht omdat ze de neerslag zijn van een gegroeide consensus.

Letterlijk luidt dit artikel als volgt: “*Pacta sunt servanda* - elk verdrag dat van kracht is, is bindend voor alle partijen en moet door hen in goed vertrouwen worden uitgevoerd.”

De preambule van dit ‘verdrag inzake het verdragenrecht’ zet de puntjes op de ‘i’; niet langer gewapende conflicten, dictaten en annexaties, maar onderhandelingen, consensus en verdragsrecht beslissen voortaan (sinds 1969) over internationale verhoudingen en bezegelen ze: “Ter erkenning van het steeds toenemende belang van verdragen als bron van internationaal recht en middel om vreedzame samenwerking tussen staten te ontwikkelen, wat hun constitutioneel of sociaal bestel ook moge zijn, (...)”

Daarmee gaat dit verdrag zeker ook op voor nieuwe staten die voortkomen uit de ontmanteling van een voorgangerstaat. Noorwegen en Zweden waren in 1905 de gangmakers van de toepassing van dit toen nog ongeschreven principe. Dat bevestigde, aan de vooravond van de Eerste Wereldoorlog in de rest van Europa, de regel van hun hoge Scandinavische beschavingspeil. Vóór en zeker ná 1969 zijn er dus probleemloos voorbeelden van statenopvolging aan te voeren waarbij alles vrij vlot en zonder al te grote problemen verliep. De scheidingen kwamen in deze gevallen ook niet als een donderslag bij heldere hemel. Ze waren als het ware voor een groot stuk aangekondigd door voorafgaande gebeurtenissen. Dat maakt ook dat niet alleen in hoofde van de politieke leiders en onderhandelaars een consensus bestond, maar dat deze ook door het volk gedragen werd. Overeenstemming is dus niet alleen een zaak van hen die op een bepaald ogenblik over toe te passen splitsingsbeginselen moeten beginnen onderhandelen.

Billijkheidsprincipe ('equity principle')

Volgens dit opdelingsprincipe streeft men naar een rechtvaardig evenwicht tussen alle activa en alle schulden die onder de opvolgerstaten te verdelen zijn. Het spreekt voor zich dat billijkheid hier voorop staat. Dat maakt dat dit principe mede aan de basis ligt van de zes verderop toegelichte principes. Zonder het overeenstemmingsprincipe is het billijkheidsbeginsel niet denkbaar, maar ook overeenstemming zelf is ondenkbaar zonder billijkheid. Uitgangspunt is wat zogenaamd 'rechtvaardig en goed' ('ex aequo et bono') is voor alle betrokken partijen, die daarover tot een consensus ('agreement') moeten komen.

In de context van schuldverdeling luidt het bij Wladyslaw Czaplinski als volgt ('Equity and Equitable Principles in the Law of State Succession', 1999, p. 69): "De ILC ('International Law Commission' van de VN) benadrukt in zijn commentaren dat waar staten ook onderhandelen over de verdeling van de schuld, de inachtneming van billijkheid de leidraad moet zijn. Het bereikte akkoord kan onder geen beding 'onbillijk' zijn. Alhoewel, de ILC gaf niet aan wat de gevolgen kunnen zijn van een akkoord dat niet aan de principes der billijkheid voldoet. Ons lijkt het duidelijk dat, het belang van het overeenstemmingsprincipe in acht genomen, de geldigheid van zulk een akkoord geëvalueerd kan worden aan de hand van de Conventie van Wenen inzake het verdragenrecht."

Edward McWhinney over de opdeling van Joegoslavië ('Self-Determination of Peoples and Plural-Ethnic States', 2002, p. 181): "De wettelijke tegenspraak in dit geval betrof alternatieve, met elkaar wedijverende beleidskeuzes tussen enerzijds op internationaal recht gebaseerde oplossingen, die wijzen in de richting van secessie en uiteindelijke ontbinding van de oude Federale Socialistische Republiek, en anderzijds remedies op basis van nationale wetgeving en grondwettelijke argumenten, gericht op decentralisatie van besluitvorming en op verankerde waarborgen voor etnisch-culturele belangen en de rechten van minderheden in een nieuwe of vernieuwde federale structuur. Uiteindelijk is de keuze op zich een erg politiek gemotiveerde beslissing, bedisseld in de hoogste politieke echelons."

Ten tweede dient men er zich voor te hoeden dat de discussie over het meest billijke beginsel niet verwordt tot een getouwtrek over de meest adequate verdeelsleutel. Verdeelsleutels en opdelingsprincipes zijn, anders gezegd, niet met elkaar te verwarren. De meest gepaste verdeelsleutel vloeit logischerwijze voort uit een zorgvuldig gekozen principe. Dat sluit bijtijds harde onderhandelingen niet uit om binnen te halen waarop een opvolgerstaat recht heeft. Maar de principes zelf zijn als dusdanig niet onderhandelbaar. Zoniet zijn heilloze compromissen het resultaat en niet de eerbare overeenkomsten die het doel zouden moeten zijn van de boedelscheidingsgesprekken. Billijkheid wordt niet alleen verondersteld in het verdelen van de activa, maar ook van de passiva, zoals de staatsschuld. Om deze last zo eerlijk mogelijk te verdelen over de opvolgerstaten, neemt men vaak zijn toevlucht tot concrete, meetbare criteria, zoals oppervlakte, bevolkingsaantal en Bruto Regionaal Product (BRP). De billijkheid berust op het feit dat de sterkste schouders de zwaarste last dragen. Vandaar dat men hier ook gewaagt van het 'draagkrachtprincipe'.

Naast dit draagkrachtprincipe zijn er nog enkele andere belangrijke verdeelsleutels om het nationale vermogen (activa en passiva) te verdelen. Het komt erop aan de voor beide partijen meest acceptabele verdeelsleutel consequent te passen op alle vermogensbestanddelen. In Tsjecho-Slowakije kwam men overeen voor de verdeling van de staatsschuld het twee-tegen-een-principe als meest billijke verdeelsleutel te hanteren (twee voor de Tsjechen, een voor de Slowaken). Deze verdeelsleutel werd berekend op basis van de toenmalige demografische verhoudingen in Tsjecho-Slowakije. Compensatieregelingen bleken te allen tijde mogelijk. Bij de

opdeling van Joegoslavië waren er drie bijkomende belangrijke factoren. Er werd rekening gehouden met de economische levensvatbaarheid van de opvolgerstaten, hun bevolkingsaantal en hun oppervlakte. De billijke verdeling werd zo bepaald op basis van vooraf vastgelegde parameters.

Lokalisatieprincipe

Dit principe schrijft voor dat kapitaalgoederen bij statenopvolging toekomen aan de opvolgerstaat op wiens grondgebied het desbetreffende goed zich bevindt. In de praktijk gaat het meestal om onroerende goederen. Rekening houdend met het billijkheidsprincipe kan hier wel voorzien worden in compensaties voor eventueel benadeelde opvolgerstaten. Enkele voormalige Joegoslavische republieken hebben om dergelijke compensaties gevraagd, gezien Servië over het leeuwendeel van het Joegoslavische onroerend goed beschikte.

Functionaliteitsprincipe

Eigendommen van de staat hebben steeds een welbepaalde functie. Bij statenopvolging kan het zijn dat bepaalde goederen omwille van hun functie logischerwijze toekomen aan een welbepaalde opvolgerstaat. Dit principe behelst voornamelijk de verdeling van roerende goederen. Materialen maken deel uit van de overheidsdiensten die er gebruik van maken. Als deze diensten slechts in één opvolgerstaat kunnen of behoren te werken, gaan deze materialen logischerwijze naar de desbetreffende opvolgerstaat.

Legereenheden beschikken bijvoorbeeld over bepaalde uitrustingsstukken en een groot aantal voertuigen. Dit gerief is voor deze eenheden functioneel, maar bevindt zich omwille van bepaalde redenen vaak elders (bijvoorbeeld garnizoensvorming), eventueel ook op het grondgebied van een andere deelstaat. Bij een boedelscheiding moeten deze activa bijgevolg integraal worden toegekend aan de respectievelijke eenheden die ze gebruiken (dus: waarvoor ze functioneel zijn) en keren ze bijgevolg terug naar de standplaats van de eenheid.

De toepassing van dit beginsel doet de vraag rijzen of het in alle denkbare omstandigheden even billijk kan verlopen. Daarom moeten we rekening houden met mogelijke compensaties. Het is bijvoorbeeld zeker gerechtvaardigd dat een opvolgerstaat die op het moment van de opdeling niet over een haven en een luchthaven beschikt, compensaties vraagt voor de schepen en vliegtuigen die volgens het functionaliteitsbeginsel aan de andere opvolgerstaat worden toegekend.

Evenredigheids- of proportionaliteitsprincipe

Dit principe leunt aan bij het billijkheidsprincipe, doordat het voorziet in een proportionele verdeling al naargelang de omvang (bijvoorbeeld bevolkingsaantal) van de opvolgerstaten of het aandeel dat zij hadden in de voorgangerstaat.

Bij de Joegoslavische kwestie maakte men van dit principe gebruik om de diplomatieke en consulaire eigendommen in het buitenland eerlijk over de vijf opvolgerstaten te verdelen. Ook het verdelen van de staatsschuld verloopt doorgaans volgens dit principe, al dan niet onder begeleiding van internationale organisaties zoals het Internationaal Monetair Fonds (IMF). In de voormalige Sovjet-Unie en Tsjecho-Slowakije was bemiddeling van het IMF nodig. Belangrijke criteria daarbij waren de bijdragen tot het BNP en de export van de voorgangerstaat, alsook de economische sterkte van de opvolgerstaten onderling.

Toewijsbaarheids- of oorsprongsprincipe

Volgens dit beginsel kunnen bepaalde zaken, zoals bijvoorbeeld een deel van de uitstaande staatsschuld, toegewezen worden aan deze of gene opvolgerstaat op basis van hun oorsprong. Wie het meest van de gemaakte schulden heeft veroorzaakt, erft ook het grootste deel bij de boedelscheiding.

In regel is de toepassing van dit beginsel een bijzonder complexe aangelegenheid. Zo valt aan te voeren dat de staatsschuld doorgaans meerdere oorsprongen heeft. Er is bijvoorbeeld een onderscheid tussen algemene schulden die volledig aan de federale regering kunnen worden toegeschreven, regionale schulden die door de regionale overheden worden gemaakt en schulden die door de federale overheid worden gemaakt ten behoeve van een of meer deelstaten. De twee laatste categorieën komen vooral in aanmerking om overeenkomstig hun oorsprong aan de opvolgerstaten toegewezen te worden.

In Joegoslavië hanteerde men dit criterium voor de verdeling van de staatsschuld: de internationale crediteuren (IMF, Wereldbank, nationale en commerciële banken) van Joegoslavië consolideerden zo de schulden van lagere overheidsechelons van de verschillende Joegoslavische republieken en verzekerden zich op die manier van de kapitalen en de interesten waarop ze nog recht hadden.

Voor Vlaanderen zou een toepassing van dit beginsel bij de Belgische boedelscheiding ook het meest voordelige principe zijn. Het is niet meer dan normaal dat alle schulden die de federale overheid ten behoeve van Wallonië heeft gemaakt, na de opdeling ook door Wallonië verder worden afgelost. Andere toepassingen vindt men bij de secessie van Ierland, dat de schulden die het Verenigd Koninkrijk ten behoeve van de Ieren had gemaakt zonder meer overnam. De Indiërs en de Pakistani konden met behulp van dit principe de Britse koloniale schuld in Brits India van zich afschuiven.

Integriteitsprincipe

De essentie van dit beginsel is dat bepaalde documenten die noodzakelijk zijn voor de goede functionering van de overheidsadministratie van de opvolgerstaten, mee bij de statenopvolging worden betrokken. Het gaat hier om administratieve archieven, alsook objecten van culturele en historische waarde voor de opvolgerstaat. Deze activa moeten in hun geheel bewaard blijven en mogen geenszins verspreid worden. Het gaat hier voor alle duidelijkheid wel in de eerste plaats over archieven. Bibliotheken en kunstwerken zijn hierin niet zonder meer inbegrepen; de verdeling van het culturele patrimonium houdt immers rekening met de historische betekenis van een deel van het erfgoed voor de ene dan wel de andere opvolgerstaat. Eventueel kan een museumcollectie verdeeld worden, zonder afbreuk te doen aan erkende artistieke criteria: wat bijvoorbeeld tot een bepaalde stijlperiode of kunststroming behoort, wordt integraal aan één opvolgerstaat toegewezen.

Uiteraard moet vermeden worden dat een encyclopedie die deel uitmaakt van een bibliotheekcollectie zodanig verdeeld zou worden dat de 'even' delen in Vlaanderen en de 'oneven' volumes in Wallonië zouden terechtkomen, zoals dat helaas bij de splitsing van de collecties van de K.U.Leuven in 1970 hier en daar gebeurde. Overigens: over het algemeen verliep de splitsing van het wetenschappelijke instrumentarium van de K.U.Leuven en dus ook van zijn bibliotheekcollecties perfect billijk en dus met gevoel voor redelijkheid. Het behoud van de integriteit van archieven doet niet noodzakelijk afbreuk aan het lokalisatie- en functionaliteitsbeginsel.

Continuïteitsprincipe

Afspraken die zijn gemaakt door de voorgangerstaat en die voornamelijk financiële consequenties hebben (bijvoorbeeld het uitbetalen van pensioenen aan buitenlandse werkkrachten), moeten door de opvolgerstaten gehandhaafd worden. Het continuïteitsprincipe is niet alleen van toepassing op financiële kwesties, maar ook op juridische en verdragsrechtelijke aangelegenheden. Tot slot is het continuïteitsbeginsel eveneens van toepassing in de opvolging van verdragen. In regel zijn staten partij bij meerdere verdragen. Die verdragen kunnen internationaal zijn of eenvoudig bilateraal, dat wil zeggen: van staat tot staat. Bij het opdelen van een staat stelt zich dan ook de kwestie of deze verdragen moeten worden verdergezet dan wel heronderhandeld.

Het Verdrag van Wenen (1978) inzake de opvolging van verdragen ligt in recente discussies over de te volgen benadering van verdragsopvolging in een specifiek geval van statenopvolging steeds op tafel. Dit verdrag formuleert een verderzettingsbeginsel en maakt zo min of meer automatische verdragsopvolging mogelijk en is het alternatief waaraan opvolgerstaten de voorkeur geven. De statengemeenschap zelf, die de nieuwe staat in haar midden zal opnemen, geeft om evidente redenen aan automatische verdragsopvolging eveneens de voorkeur.

II. EEN VLAAMSE STAATSVORMENDE STRATEGIE

Hoogleraar en Vlaams activist Bart Maddens geeft in zijn boek ‘Omfloerst separatisme’ (2009, p. 104) al de aanzet wanneer hij vaststelt hoe Franstalig België een put graaft voor zichzelf door dwangmatig aan de niet-splitsing van BHV vast te houden: “En dit is meteen heel slecht nieuws voor België. Want het betekent dat het probleem zo goed als onoplosbaar is via onderhandelingen. Geen enkele Vlaamse politicus kan het zich veroorloven om akkoord te gaan met een uitbreiding van Brussel. En de kans dat de Franstaligen BHV zullen willen splitsen zonder die uitbreiding is kleiner dan ooit. Daarmee lijkt de BHV-saga te zullen uitdraaien op een self-fulfilling prophecy: de Franstaligen doen zo moeilijk over BHV omdat ze rekening houden met een mogelijke splitsing van België, maar precies daardoor brengen ze die splitsing met sneltreinvaart dichterbij.”

We vinden deze redenering van de ‘self-fulfilling prophecy’ onderhand niet enkel terug bij een Vlaamsgezind politicoloog, maar ook bij Vlaamse opinieschrijvers. En niet alleen over de territoriale kwestie BHV, maar eveneens over sociaaleconomische twistappels.

De achtergrond van de ‘Plan B’-basisstrategie, zou de rest van politiek Vlaanderen minstens dienstig kunnen zijn door het effect dat zij heeft op de Franstalige politici. Zo kan deze benadering onzes inziens door zijn dynamische kracht helpen om op korte termijn alvast bijvoorbeeld verdere communautaire onderhandelingen te laten plaatsvinden in een gedeblokkeerde sfeer, zodat aldus belangrijke bijkomende bevoegdheden voor Vlaanderen kunnen worden binnengehaald of zodat BHV correct zou kunnen worden gesplitst. De versnippering van bevoegdheidspakketten, die de facto het effect van een versterking van het federale bouwwerk heeft, zou kunnen worden vervangen door homogene bevoegdheidspakketten voor de deelstaten. Idem voor de integriteit van het Vlaamse grondgebied. Deze dubbeltactiek moet passen in een in de tijd beperkte periode voorafgaandelijk aan de soevereiniteitsverklaring.

Wij hebben er geen twijfel over laten bestaan en er zo veel mogelijk studiewerk rond verricht. Onzes inziens moeten stappen in de richting van een onafhankelijk Vlaanderen gezet worden met onze blik gericht op de Europese Unie en op snelle internationale erkenning. Daarbij moeten we aansluiting vinden bij het hedendaagse denken inzake statenopvolging. Er zal meer dan grote belangstelling zijn wanneer de ontbinding van België haar beslag zal krijgen. Internationaal zullen

niet enkel politici en regeringseconomen met argusogen de desintegratie van hun buurland, hun strategische bondgenoot of handelspartner volgen. Staatsontbinding en -opvolging krijgen ook steeds meer aandacht van de wetenschappelijke wereld. Overigens stellen academici heel nuchter vast dat het efficiënter kan zijn een drastische bestuurlijke hervorming door te voeren door een land op te splitsen. Zo is beleid op maat beter mogelijk en dat is voor alle inwoners van de oude ontbindende staat op termijn de beste optie. Het vroegere efficiëntievoordeel van een 'groter land' weegt in deze tijden van internationalisering niet op tegen de kansen een beleid op maat van de burgers te voeren door de eigen regio te bekleden met de volle bevoegdheden van een soevereine staat.

Wijzelf beschouwen de stichting van een nieuwe staat in het centrum van Europa dan ook niet als een soort van 'inwendige tegenstelling' tussen het kosmopolitische karakter van het Europese project en een provincialistisch terugplooiën op zichzelf in dat Europese hartland. Integendeel, de totstandkoming van nieuwe staten lijkt ons een logisch gevolg van de Europese integratie. Wij zijn immers van oordeel dat Europa de opdeling van België net als een gunstige ontwikkeling moet verwelkomen. Het is namelijk een punt van ons geloof dat een geïntegreerd Europa behoefte heeft aan voldoende vrijheidsgraden voor de lidstaten. Aan de basis zullen de oude lidstaten zich (moeten) herschikken langs authentieke en gedegen assen, die gelijkheid en verschil tussen staten helpen organiseren. Europa mag dat proces niet belemmeren, ook en misschien vooral niet onder druk van Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Spanje. Europa verwelkomt dus maar beter deze evolutie als een positief signaal van de eigen integratie. Onder de koepel van een Europa dat welgezind is over statelijke soevereiniteit kunnen goede staten ontstaan in een minzaam begeleide 'reshuffle'. Kleinere en meer lidstaten weliswaar, maar vooral 'betere' staten, landen die gevestigd zijn op meer culturele homogeniteit en stabiliteit.

Het is in deze op de context van de 'nieuwe staat' gerichte strategie dat wij pleiten voor een tweetraps aanpak. Wij willen immers alle kansen uitputten om België te splitsen volgens het uiteengezette 'agreement principle'.

Waar de auteur van deze resolutie ondubbelzinnig voorstander is van volwaardige Vlaamse onafhankelijkheid, maar bijvoorbeeld grondwetspecialist Robert Senelle dat niet is, lopen de wegen van Senelle en van de auteur wel samen tot aan een verklaring van Vlaamse soevereiniteit.

Senelle immers preciseert op 19 mei 2010 in het weekblad Knack: "(Maar) als België onbestuurbaar zou worden, bijvoorbeeld omdat er geen federale regering meer kan worden gevormd, dan moet het Vlaams Parlement Vlaanderen uitroepen tot deelstaat van het federale België, met als grenzen de bestaande grenzen van het Nederlandse taalgebied. Dat is weliswaar grondwettelijk niet volgens het boekje, maar democratisch volstrekt legitiem, want het Vlaams Parlement, verkozen om Vlaanderen te besturen, is de uitdrukking van het Vlaamse volk. En de wil van het soevereine volk is voor overtuigde democraten het enige wat telt."

Wallobrux

We stelden reeds dat een rustig en rationeel tweeledig proces dat een parallel verloop kent, ideaal zou zijn. Middels deze toelichting bij de resolutie willen we onder meer ook de overkant van de taalgrens daarvan overtuigen. Nog een meer ideale situatie voor de vlotte start van een Vlaamse staat als opvolgerstaat van België zou een afscheuring van het Waalse landsgedeelte zijn, maar de gretigheid waarmee de Franstaligen Vlaanderen bij de minste aanleiding culpabiliseren, geeft op dit moment weinig reden om dat verloop te veronderstellen. Bovendien maakt het grote belang dat de Franstaligen stellen in een Waals-Brusselse as de kans onbestaande dat zij het initiatief nemen. Eenzijdige stappen van Wallonië zouden voor de Franstaligen immers het verlies van

Brussel ‘zonder discussie’ betekenen. Het lot van België ligt om die reden volledig in handen van Vlaanderen en niemand anders.

Van des te groter belang is dan ook het inroepen van de taal- of gewestgrens als staatsgrens - dus het zich soeverein verklaren van het volledige gebied benoorden de taalgrens -, vermits daarmee alle Waals-Brusselse luchtkastelen onmiddellijk vervluchtigen, gelet op het internationaal publiek recht. We mogen bovendien niet uit het oog verliezen dat de communautaire gevoeligheden van Walen en Franstalige Brusselaars sterk verschillen. In Wallonië speelt vooral het thema van de interpersoonlijke solidariteit binnen België een grote rol. In Brussel en de Vlaamse Rand leggen de Franstaligen de nadruk eerder op de realisatie van een as Brussel-Wallonië, ‘Wallobrux’. Wat de Walen daarvan zelf vinden, is blijkbaar van ondergeschikt belang voor de Brusselaars. Een België met minder interregionale geldstromen en meer fiscale autonomie zou nog steeds aan centrifugale krachten onderhevig zijn. Zo dreigde in het begin van de jaren zestig een sterke linkse Waals-nationalistische stroming Wallonië af te scheuren wanneer de Belgische solidariteit niet voldoende op Waalse leest geschoeid zou zijn.

Bovendien is de heterogeniteit van Wallonië groter dan die van Vlaanderen. Vermelden we maar de Waalse periferie: de provincie Luxemburg en de historische minderheid van Duitstaligen in de provincie Luik. Deze elementen moeten de Vlaamse opvatting nuanceren van Wallonië als een gesloten blok in communautaire onderhandelingen. Franstalige politici zijn sinds geruime tijd en zelfs op academisch niveau reeds bijzonder actief bezig met het einde van België. Uiteraard heeft het er alle schijn van dat, ofschoon ze zelf niet uit zijn op een boedelscheiding, ze er wel heel ernstig rekening mee houden dat het staat te gebeuren. Hoewel zij lippendienst bewijzen aan de Belgische federale staat en - vooral! - aan de financiële solidariteit in de schoot van die staat, bereiden zij zich volop voor op het post-Belgische tijdperk, het “après-Belgique”, zoals de Franstalige pers het al noemt. Zij zijn vertrouwd met de internationale rechtsleer wat betreft ‘dismembratio’ van federale staten en met de toepassing in dat kader van het UPI. Zij bouwen overigens in hun laat-Belgische politieke tactiek steeds meer elementen van een post-Belgische positie in, vooral in de zaak van BHV, de rand en de uitbreiding van Brussel waar steeds opnieuw alle hens aan dek worden geroepen om de bres (de corridor) te forceren. Vlaanderen zou er beter aan doen zich daar goed van bewust te zijn als het alsnog van zin zou (dreigen te) zijn Belgische akkoorden af te sluiten.

Wij stelden reeds dat de tweetrapse aanpak in de visie van de opsteller van deze resolutie wordt afgerond met de eigenlijke Vlaamse onafhankelijkheidsverklaring. Dat gebeurt hetzij na de officiële vastlegging van het scheidingsverdrag, hetzij op een aangekondigde datum die Vlaanderen zelf kiest. Hoewel Vlaamse onafhankelijkheid als zodanig een niet-onderhandelbaar einddoel is, heeft een aangekondigde verklaring van volledige staatkundige onafhankelijkheid de onmiskenbare verdienste bij de onderhandelingen over verschillende aspecten van de boedelscheiding de druk op de ketel te houden. Onderhandelingen moeten tot beslissingen en verdeelsleutels komen. Wanneer die verworven zijn of de ultieme voorstellen inzake voldoende deelaspecten zijn neergelegd voor arbitrage, dan zijn de onderhandelingen in feite achter de rug en houdt niets het Vlaams Parlement nog tegen om zich tot grondwetgevende vergadering of constituant uit te roepen.

Wij hebben al gewezen op het belang van en de strijd voor het Vlaamse imago in de rest van de wereld. De kern van een door de huidige Vlaamse administratie uitgebouwde Vlaamse diplomatie zal gedurende de volledige tussenperiode in het buitenland de Vlaamse soevereiniteit en nakende onafhankelijkheid van correcte duiding moeten voorzien. Dat zal erg nodig zijn, gelet op de Vlaamse ervaringen in de Raad van Europa en andere internationale instellingen, waar wij schaamteloos en met drogargumenten en verdraaiingen jarenlang door Franstaligen als primitieve

schenders van mensenrechten zijn afgeschilderd. Wij zijn hoe dan ook vrij zeker dat Vlaanderen een goed argumentarium heeft om - niettegenstaande eventuele Waalse en/of Brusselse manoeuvres - internationaal snel en volgens een helder schema in het juiste daglicht geplaatst te worden als opvolgersstaat van het dan verdwenen België.

Brussel

Tegen een ordelijke opdeling van het land wordt dikwijls (en steeds meer als nog enig overgebleven) argument aangevoerd dat het bestaan van Brussel zo een opdeling onmogelijk maakt. België zou een Siamese tweeling zijn die aan het hoofd met elkaar is vergroeid. Brussel als rem op de historische evolutie naar scheiding wordt niet enkel gebruikt door Belgisch gezinde Vlamingen tegen andere Vlamingen.

Brussel wordt vooral aangewend door de Franstalige politieke klasse in een politiek machtsspel. De Franstalige elites zijn bijzonder goed voorbereid op een uiteenvallen van het land. De meeste van hun politieke handelingen (waarvan de blokkering van alle reële communautaire dossiers gedurende meer dan 15 jaar de belangrijkste is) zijn gesitueerd in dat strategische kader. Omdat de meerderheid van de Brusselse inwoners Franstaligen zijn en de politieke partijen die hen vertegenwoordigen dezelfde zijn als die in Wallonië, is er - gelijktijdig met het blokkeren van de staat - een politiek manoeuvre in gang gezet om bij de internationale gemeenschap de indruk te wekken dat Wallonië en Brussel samenhoren. De Franstalige politieke elites hebben zelfs niet gearzeld te suggereren dat dit manoeuvre een vorm van legitimiteit heeft door instellingen te creëren die ongrondwettelijk zijn zoals de 'Fédération Wallonie-Bruxelles'.

Daarbij gaan de Franstaligen voorbij aan historische evidenties. Brussel als Belgische geweststructuur (zogenaamd naast Vlaanderen en Wallonië, het 'derde' Gewest) is slechts een politieke compensatie binnen een van de historische staatshervormingen. Daarbij mag evenwel niet worden vergeten dat Brussel ab ovo werd opgezet als een gemeenschappelijk bestuurd Gewest, waar de politieke aanwezigheid van de beide Gemeenschappen (Vlamingen en Franstaligen) grondwettelijk is vastgelegd en waar ze elkaar respect dienen te betonen, hetgeen althans op uitvoerend niveau gewaarborgd wordt door de pariteit. Bovendien is Brussel de hoofdstad en de zetel van de Vlaamse kant van de gewestelijke structuur van België, zijnde van Vlaanderen. Voor Wallonië is dat Namen (Namur). Alle Vlaamse instellingen zijn dus allemaal legitiem gevestigd in Brussel. Ze zijn er niet te gast, Brussel is hun hoofdstad.

De politieke partij van de auteur heeft de vorming van dat Brusselse Gewest steeds bestreden en gaf de voorkeur aan de situatie die tot in 1988 bestond: een gemeenschappelijk bestuur, vanuit de pariteit van de federale regering georganiseerd. Alleen zo zou de bipolariteit van Brussel, het hoofd van de Siamese tweeling krachtig zijn gesymboliseerd. Door een apart gewestparlement en een apart uitvoerend niveau werd de Vlaamse Gemeenschap geminoriseerd en in steeds grotere mate opzijgezet, zoals nu onder meer met de 'Fédération' waarvan sprake. Ook worden door de politieke verharding van de Franstalige dominantie in Brussel (die ook moet gerelativeerd worden want 'autochtone' Franstaligen vormen in het licht van de recente immigratiestromen wellicht nog slechts amper zo'n 30% van de bevolking) stappen in de gewone Belgische staatshervorming bemoeilijkt. Het verder regionaliseren van bepaalde bevoegdheden (bijvoorbeeld het hele luik van de sociale zekerheid) zou de creatie van een subnationaliteit op Brussels grondgebied vergen, maar diverse argumenten die daartegen worden aangehaald inspireren sommige uitgeputte Vlaamse onderhandelaars om het allemaal maar zo te laten en die bevoegdheden dan maar naar de Gewesten (en dus ook naar Brussel) over te hevelen, met de versterking van Brussel als "région à part entière" tot gevolg, een gebied waarmee Vlaanderen niets meer te maken heeft en dat zichzelf zal besturen.

Al deze Franstalige manoeuvres in (en rond) Brussel zijn wellicht, naast een poging om de scheiding af te remmen, ook een tactische bedreiging aan het adres van Vlaanderen door een chaotisch verloop van een splitsing van het land te suggereren.

Misschien is het ook allemaal maar een tactische opstelling die Wallonië als opvolgerstaat heeft bedacht om een 'extra-prijs' te bedingen bij een door hen verwachte beëindiging van de staat. Wellicht willen zij in werkelijkheid een voor hen 'gunstiger' verdeling van de staatsschuld. Want zij beseffen dat het internationaal recht met hun Wallobrux-idee in strijd is. Brussel ligt in Vlaanderen en Vlaanderen heeft er zijn hoofdstad. Die situatie kan niet zomaar genegeerd worden, wanneer Vlaanderen - zoals wij voorstellen dat het zou doen - op het internationale forum garanties van respect voor Franstalige (en meer bepaald alle) minderheidsrechten zou bieden, maar vooral zou kunnen aantonen dat de stad eindelijk een (financieel gezond) bestuur zou krijgen. Maar laat ons niet vooruitlopen.

Ons voorstel - zelfs in kringen van de Vlaamse Beweging waartoe wij zelf behoren nog altijd sterk vernieuwend - is dat wij vanaf nu de zaken en de debatten zouden omkeren.

Laat niet meer tot u zeggen: "Een onafhankelijk Vlaanderen of de splitsing van België is onmogelijk, omdat er geen oplossing voor Brussel is." Een voorafgaande oplossing voor Brussel kan geen voorwaarde zijn voor het onafhankelijke Vlaanderen. Draai vanaf nu deze redenering om en zeg: "Maak Vlaanderen onafhankelijk en regel daarna een oplossing voor Brussel."

Brussel zal post factum een pragmatische oplossing moeten krijgen, die trouwens nadien nog kan evolueren. Vlaanderen moet met kennis van zaken voorbereid zijn op de diverse modellen die zich kunnen voordoen al naargelang de historische omstandigheden. Daarom dat wij in 2007 (zie verder) alle tot dan toe geopperde modellen naast elkaar hebben geplaatst en ze inhoudelijk hebben beschreven en beoordeeld. In ieder van die gevallen echter zal Brussel de hoofdstad van Vlaanderen blijven. Daar valt op geen enkele manier aan te ontkomen. Vlaanderen laat Brussel niet los, ondanks alles. En we zouden hier dan ook willen oproepen om langs Vlaamse kant ondubbelzinnig daarover te communiceren en de honger van Franstalige avonturiers niet verder aan te wakkeren in de vermoeiende slotfase van mogelijke (of onmogelijke) Belgische communautaire onderhandelingen.

En het weze herhaald dat wij langs Vlaamse kant, in deze pragmatische en strategische aanpak omtrent Brussel altijd oog moeten hebben voor een gunstiger evolutie vanaf de snelle 'faits accomplis' van de eerste weken en maanden na Vlaanderens soevereiniteitsverklaring. De band tussen Wallonië en Brussel kan en mag immers ook sterk gerelativeerd worden.

Vlaanderen zal pragmatisch en flexibel gedurende enige tijd met de inwoners van zijn hoofdstad Brussel en hun politieke vertegenwoordigers de structurele toekomst van die stad vastleggen in een sfeer die in ieders belang een sfeer van ontspanning en vertrouwen moet zijn, zonder dat aldaar evenwel de staatsmacht en de ordehandhaving door Vlaanderen kan en mag miskend worden.

De toepassing van UPI betekent dus hoe dan ook dat Vlaams-Brabant integraal deel zal uitmaken van de Vlaamse staat en dat eveneens Brussel, mits toekenning van een bijzonder statuut, aan Vlaanderen toekomt. UPI is als instrument immers ondergeschikt aan het principe van het behoud van de homogeniteit of 'gaafheid' van het grondgebied van de opvolgerstaten. Brussel ligt in Vlaanderen, dus komt het toe aan Vlaanderen. UPI wil voorkomen dat er een territoriale versnippering optreedt door een uitstap- of secessiecascade van steeds kleinere groepen die zich

telkens opnieuw verdrukte minderheid voelen in het omsluitende gebied waar een ‘nieuwe meerderheid’ de plak zwaait.

Grondwetspecialist Robert Senelle in het weekblad Knack van 19 mei 2010 ziet het zo: “(...), in elk scenario, dat van een onafhankelijk Vlaanderen of van een deelstaat Vlaanderen, blijft Brussel in Vlaanderen - dat kan je niet veranderen. Een meertalige enclave in Vlaanderen weliswaar, met grote bestuurlijke autonomie. Maar een aparte deelstaat zal Brussel nooit worden.”

Het statuut van Brussel

Hoeveel malen werd deze kwestie op debatavonden en congressen niet ingeleid met de vraag: “Wat is uw scenario voor Brussel?” Wij zijn sinds 2007 opgehouden om daar een eenduidig antwoord op te geven. Zoals wij reeds beschreven, moet een zo ernstige zaak als het veroorzaken van het einde van de Belgische staat en de stichting van de nieuwe staat met ‘staatsmanschap’ geschieden. Onze benadering is ‘eclectisch’ waarmee we aanduiden dat wij niet een scenario aan het schrijven zijn, maar een strategie moeten ontwikkelen. Een visie waarin we voor gelijk welke omstandigheid die zich voordoet de juiste tactiek kennen en toepassen die ons bij een aanvaardbaar einddoel brengt.

De mogelijke scenario’s van de toekomst lijken de volgende:

- (1) Brussels separatisme: een onafhankelijke en soevereine stadstaat;
- (2) Brussel, Europees district;
- (3) Brussel, hoofdstad van een onafhankelijk Wallonië of in federatie met Wallonië;
- (4) Brussel en Wallonië aanhechten bij Frankrijk;
- (5) Brussel, hoofdstad van een onafhankelijk Vlaanderen, al dan niet in een federaal verband;
- (6) Brussel, autonoom stadsgewest in een onafhankelijk Vlaanderen.

Inmiddels doken in de politieke debatten nog nieuwe benaderingen op, zoals die van het Vlaams-Waalse condominium te Brussel. De analyse leverde niettemin op dat de vijfde piste van alle mogelijke denksporen voor Vlaanderen allicht het gunstigste is, maar uiteraard ook voor Brussel, niettegenstaande politieke bezwaren die tegenstanders ervan naar aanleiding van de Belgische boedelscheiding zullen opperen. Afhankelijk van het verloop van de opdelingsonderhandelingen en de gedaante die internationale bemoeienissen zouden kunnen aannemen, zou de suboptimale zesde piste tot op zekere hoogte te verzoenen zijn met de voorspoedige toekomst die Vlaanderen zich middels zijn onafhankelijkheid plant, maar die het ook Brussel wenst te gunnen.

Steeds moeten we in het achterhoofd houden dat Vlaanderen zich niet kan (dus ook: niet mag) laten verjagen uit Brussel. Brussel is onze hoofdstad en de Vlamingen willen in de toekomst bestuurd worden vanuit Brussel. We vatten twee plausibele statuten hier samen.

Mogelijkheid nummer 1: Brussel, Vlaams tweetalig hoofdstedelijk stadsgewest. Dit heeft de absolute Vlaamse voorkeur. Het betekent een correcte interpretatie door alle belanghebbenden van het instrument UPI en het homogeniteitsprincipe en dus een opgaan van Brussel in Vlaanderen. Brussel krijgt van de Vlaamse Regering bijzondere aandacht vanwege de grote sociale noden en de economische armlastigheid. Het krijgt gezien zijn omvang het statuut van stadsgewest. Voor het overige neemt Brussel de hoofdstedelijke centrumfunctie waar voor Vlaanderen. Het enige bestuurlijk-administratieve verschil tussen Brussel en andere Vlaamse steden zal dan het volledig tweetalige statuut van Brussel zijn. In de rest van Vlaanderen schaft de Vlaamse Regering de faciliteiten voor Franstaligen in rand- en taalgrensgemeenten af. Vlaanderen ratificeert het ‘Kaderverdrag inzake de bescherming van de nationale minderheden’ voor Brussel,

gezien het oude Belgische evenwicht berustte op de minderheidspositie van de Franstaligen in België versus de minderheidspositie van de Vlamingen in Brussel.

Mogelijkheid nummer 2: confederatie van een Brusselse stadstaat en Vlaanderen. Indien (1) Vlaanderen zich zou laten verrassen door een Waalse soevereiniteitsverklaring, indien (2) de komende maanden of jaren de Vlamingen toch een corridor van welke hoedanigheid dan ook zouden toestaan tussen Brussel en het Waals Gewest of indien (3) door een onbehoorlijke diplomatieke gang van zaken Vlaanderens pogingen in het verleden tegen wil en dank te blijven deel uitmaken van de Belgische staat geen internationale erkenning zouden krijgen, dan moet Vlaanderen aansturen op een confederatie met een autonome stadstaat Brussel. De Vlamingen moeten dan hun bijdrage aan de economische levensvatbaarheid van een autonoom Brussel strategisch aanwenden en akkoorden afsluiten die het tweetalige karakter van Brussel waarborgen. De hoofdstedelijke functie van Brussel voor Vlaanderen moet eveneens gegarandeerd blijven. Ook daar hebben de Vlamingen een stevige economische stok achter de deur.

Andermaal: de opdeling van desintegrerende landen volgens bestaande administratief-juridische afbakeningen (in België: de gewestgrenzen) is een verworven luik van de internationale rechtsleer over statenopvolging. Randvoorwaarden zijn dat er niet onnodig nieuwe landen mogen worden gecreëerd en dat enclaves niet wenselijk zijn. Het grondgebied van de opvolgerstaten moet 'homogeen' zijn. Concreet betekent dit dat de optie 'Wallobrux' voor de internationale gemeenschap volledig onbespreekbaar zal zijn, wegens de Brusselse enclavevorming. Een Brusselse ministaat in het hart van Vlaanderen strookt ook niet met deze uitgangspunten. Ofschoon Brussel een van de drie Gewesten is, zal er op worden aangestuurd dat voor Brussel een oplossing wordt gezocht in de schoot van de Vlaamse republiek die op het voormalige rijksgebied benoorden de Vlaams-Waalse gewestgrens België opvolgt. Vlaanderen mag zijn sterk dossier ter zake niet verbrodden door 'Brusselse pleinvrees'.

Wij merken hier enkel nog op dat de Vlamingen zich niet mogen laten verleiden tot het betrekken van 'vertegenwoordigers van Brussel' in de onderhandelingen met de Waalse politieke klasse over de ontbinding van het federale geheel. En vice versa. Wanneer Vlamingen na de soevereiniteitsverklaring over aspecten van het statuut van Brussel, Vlaamse hoofdstad, met de Brusselaars gesprekken zouden voeren, dan moet dat zonder Waalse 'politieke stieftantes' gebeuren. Zo zal niet de indruk ontstaan dat het gaat over gesprekken van Vlamingen en Franstaligen. Een patstelling is dan onafwendbaar. Het gaat dus ondubbelzinnig om twee gescheiden onderhandelingsniveaus waarbij de Vlaamse vertegenwoordigers - wat ons betreft - grootmoedige, maar krachtdadige deelnemers zullen zijn en alle manipulaties moeten afwijzen.

Het advies van het Internationaal Gerechtshof inzake eenzijdige onafhankelijkheid

Medio vorig jaar - 22 juli 2010 - bracht het Internationaal Gerechtshof in Den Haag een Advies uit over de eenzijdige verklaring van onafhankelijkheid van Kosovo op 17 februari 2008. Servië vocht de legitimiteit van die eenzijdige verklaring aan, maar ontving aan het einde van de rit nul op het rekest. De eenzijdige onafhankelijkheid van Kosovo is, aldus het Internationaal Gerechtshof, niet in strijd met het internationaal recht. Nu betekent dit Advies geen vrijbrief voor secessies waar dan ook ter wereld. Eenmaal het Advies publiek was, beklemtoonden de landen die Kosovo al hadden erkend het unieke karakter van het Advies en schroefden daarmee de precedentwaarde terug. Staten die Kosovo nog niet hebben erkend, beweren dit onder meer niet te doen om de precedentwaarde van zo een erkenning net te vermijden. Het is inderdaad zo dat het Hof een antwoord heeft willen geven op de vraag of de eenzijdige verklaring van onafhankelijkheid van Kosovo in overeenstemming was met het internationale recht en niet op de vraag of er een recht 'als zodanig' op afscheiding bestaat.

Het Hof stelt in het Advies (§ 56) dat het internationale recht geen exhaustieve catalogus is van legitieme gedragingen van staten en volkeren; het is niet omdat eenzijdige secessie niet tot de gangbare internationale rechtsleer behoort, dat het a priori verboden terrein zou zijn voor een gemeenschap: “(Inderdaad), het is geheel mogelijk voor een welbepaald verdrag, zoals bijvoorbeeld een eenzijdige onafhankelijkheidsverklaring, niet in tegenspraak te zijn met het internationaal recht, zonder dat noodzakelijkerwijze de uitoefening van een recht dat hierdoor wordt gewaarborgd, hierin vastgelegd werd.”

Na een onderzoek van de historische statenpraktijk stelt het Hof onomwonden (§ 79): “In geen geval (echter) blijkt uit de statenpraktijk in zijn geheel dat het afkondigen van de verklaring in strijd met het internationaal recht werd geacht. In tegendeel, kan uit de statenpraktijk in deze periode geconcludeerd worden dat het internationaal recht geen verboden op onafhankelijkheidsverklaringen behelst.”

Servië maakte een punt van de schending van zijn territoriale integriteit door de eenzijdige onafhankelijkheid van Kosovo. Het antwoord van het Hof luidde (§ 80): “(Bijgevolg) beperkt de draagwijdte van het territorialiteitsbeginsel zich tot het domein der interstatelijke relaties.”

Voor het Internationaal Gerechtshof is en blijft de staat dus maat van analyse, hoezeer er de afgelopen decennia ook een gewelf van afspraken en verdragen is opgebouwd in de schoot van internationale organisaties die rechtstreeks raken - en afbreuk lijken te doen - aan de aloude statelijke soevereiniteit.

Bovendien wenste het Hof de uitoefening van het recht op zelfbeschikking uitdrukkelijk niet te beperken tot de dekolonisatieperiode in de twintigste eeuw (§ 79): “Er waren echter ook voorbeelden van onafhankelijkheidsverklaringen te vinden die buiten deze context vallen (bv. de dekolonisatie). De statenpraktijk in deze gevallen wijst evenwel niet in de richting van het ontstaan van een nieuwe internationale rechtsregel die in zulke gevallen het afkondigen van de onafhankelijkheid verbiedt.”

Het Advies stoffeert zijn argumentarium ook met Besluiten van de VN-Veilighedsraad. Deze besluiten hebben het statuut van afgeleid (bindend) recht. De Veiligheidsraad veroordeelde in het verleden weliswaar een aantal secessies, maar kant zich niet tegen een eenzijdige verklaring van onafhankelijkheid als zodanig. De veroordelingen van Zuid-Rhodesië, Noord-Cyprus en de Servische republiek in Bosnië kwamen er omdat de verwerving van de onafhankelijkheid daar gepaard ging met vaak grove schendingen van dwingend internationaal recht - het ‘ius cogens’ -, in het bijzonder ongeoorloofd gebruik van geweld en misdaden tegen de mensheid.

Bij wijze van besluit nog even meegeven dat het Advies van het Hof een strikt onderscheid maakt tussen het staatswaardige karakter van Kosovo en de eenzijdige onafhankelijkheidsverklaring zelf. Dat is interessant, omdat het Hof in zijn beoordeling van een secessie dus geen rekening wenst te houden met een embryonale of al meer uitgebreide staatsstructuur die al of niet al aanwezig zouden zijn op het grondgebied van de afscheidende entiteit. Hoewel de internationale statengemeenschap zich haastte de precedentwaarde van het Advies te relativeren, is er wel een ondubbelzinnige boodschap af te leiden voor gemeenschappen die op zoek zijn naar een eigen staat.

III. PROEVE VAN ORDELIJKE OPDELING VAN DE FEDERALE ACTIVA EN PASSIVA

Wat volgt pretendeert niet een volledige weergave van de Belgische balans te zijn. Ten overvloede: de initiatiefnemer van deze resolutie wil in de eerste plaats duidelijk maken hoe principes van opdeling evenzeer toepasselijk zijn op de complexe Belgische toestand als op het uit elkaar gaan van Tsjechië en Slowakije (1993) of Servië en Montenegro (2006).

Ordelijke opdeling van beleidsdomein Binnenlandse Zaken en Vreemdelingenzaken

De Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken heeft als opdracht het voorbereiden en implementeren van het beleid van de federale minister van Binnenlandse Zaken in de domeinen politionele en civiele veiligheid, crisisbeheer, vreemdelingenbeleid, registratie en identificatie van natuurlijke personen, beheer van de institutionele en reglementaire aspecten en van de uitoefening van democratische rechten.

Het is niet zonder belang op te merken dat dit bevoegdheidsdomein een intensieve samenwerking veronderstelt met andere overheden, niet in het minst met de lokale besturen. De controle op de lokale besturen is reeds een gewestelijke bevoegdheid, via Binnenlandse Zaken heeft het federale niveau hier ook nog een voet in huis. Ook de gouverneurs hebben nog een aantal federale taken, voornamelijk op het vlak van de veiligheid en het crisisbeheer en de organisatie van verkiezingen.

Een van de omvangrijkste taken is het beheer van de politiediensten. België heeft geen eenheidspolitie, maar een geïntegreerde politie op twee niveaus: lokaal en federaal. Er is één federale politie en daarnaast zijn er 196 lokale politiezones.

Het personeel van gedeconcentreerde diensten kan verdeeld worden volgens lokalisatie- en functionaliteitsprincipes.

De federale ambtenaren te Brussel die niet dadelijk kunnen opgaan in een Vlaamse of Waalse dienst, worden tijdelijk ondergebracht in een zogenaamd 'administratief gemenebest'. De modaliteiten daarvoor worden vastgelegd in de scheidingsakkoorden en overgenomen in specifieke protocollen van het finale scheidingsverdrag.

Inzake de gebouwen en andere vaste activa verwijzen we tevens naar de Regie der Gebouwen, die het beheer waarneemt van gebouwen van waaruit dit beleidsdomein en de daaronder vallende diensten zijn bestuurlijke activiteiten ontplooit. Voor de opdeling van het onroerend goed te Brussel verwijzen we naar het al vermelde 'Vlaams voorkiesrecht' dat wij voorstellen.

De uitrusting van de federale politie bestaat voor een groot deel uit allerlei voertuigen: patrouillevoertuigen, waaronder 300 motors, 30 radarvoertuigen, 212 voertuigen voor assistentie en patrouille, 28 4x4 politievoertuigen, 13 commandovoertuigen, voertuigen gebruikt voor het handhaven van de openbare orde (92 voertuigen personentransport, 60 voertuigen aangehouden personen, 19 sproeiwagens, 14 voertuigen paardentransport, 6 gepantserde voertuigen, 3 staff-cars, 2 sanitaire vrachtwagens, 10 vrachtwagens vervoer Spaanse ruiters, 77 voertuigen hondentransport), maar ook vliegtuigen en helikopters (5 helikopters en 2 Cessna-vliegtuigen). De uitrusting wordt proportioneel verdeeld, met uitzondering van zuiver functionele elementen zoals bijvoorbeeld de politiebotten in Vlaamse havens, die vanzelfsprekend volgens het functionaliteitsprincipe aan Vlaanderen worden toegewezen.

Voor de verdeling van de scholen te Brussel valt een specifieke regeling uit te werken.

De operationele centra van de civiele veiligheid worden verdeeld volgens het territorialiteitsprincipe.

Onder de dienst Vreemdelingen zaken vallen 5 gesloten centra voor illegalen: 4 in Vlaanderen (Brugge, Merksplas, Transitcentrum 127 en Repatriëringscentrum 127bis; beide laatste op grondgebied van de gemeente Steenokkerzeel aan de luchthaven van Zaventem) en 1 in Wallonië te Vottem. Fedasil beschikt over 20 asielcentra (7 in Vlaanderen, 10 in Wallonië en 3 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest). Uitrusting en vestigingen van de dienst vreemdelingenzaken worden verdeeld volgens het territorialiteitsprincipe.

Bijzondere aandacht moet gegeven worden aan alle diensten die gegevensbanken beheren. Het Rijksregister speelt als centrale databank een belangrijke rol. Tijdens de preformatie in de zomer van 2010 kwam deze dienst reeds kort in beeld om te worden opgesplitst. Hiermee zou Vlaanderen rechtstreeks toegang hebben tot alle gegevens van al zijn inwoners. Controle over deze gegevens is van primordiaal belang. Deze gegevensbanken splitsen is een zuiver technische en theoretische kwestie die in de tijden van informatisering geen groot probleem mag opleveren. Een oplossing in deze kwestie hangt samen met de afwikkeling van de kwestie Brussel, waarvan de krachtlijnen elders in deze tekst aan de orde waren.

Ordelijke opdeling van beleidsdomein Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Dit beleidsdomein bepaalt het beleid dat België voert op het internationale politieke toneel. Ambassades en consulaten passen het vervolgens bilateraal (van staat tot staat) toe en vertegenwoordigers nemen een Belgisch standpunt in op internationale fora. De ambassades staan in voor de politieke en economische vertegenwoordiging van het land, waar de consulaten bijstand verlenen aan landgenoten in het buitenland.

Ook buitenlanders in België kunnen bij Buitenlandse Zaken terecht, bijvoorbeeld voor de aanvraag van een visum. Consulaten-generaal behartigen tevens economische en handelsbelangen. Daarnaast zijn er ook de samenwerkingsbureaus die instaan voor de Belgische ontwikkelingssamenwerking en een permanente vertegenwoordiging die de schakel vormt tussen België en internationale organisaties, zoals EU, NAVO, VN en OESO. Deze staan los van de ambassades. De algemene leiding van het beleidsdomein ligt in handen van de minister van Buitenlandse Zaken.

Het crisiscentrum verleent bijstand aan landgenoten in het buitenland en geeft ook reisadviezen. In noodsituaties treedt het B-Fast-team in actie om de eerste noden van de getroffen bevolking te lenigen. Het Kruispunt Gewesten en Gemeenschappen tenslotte vormt een permanent forum voor overleg tussen de deelstaten en plaatst zo het buitenlandbeleid van België op één lijn.

De federale ambtenaren te Brussel die niet dadelijk kunnen opgaan in een Vlaamse of Waalse dienst, worden tijdelijk ondergebracht in een zogenaamd 'administratief gemenebest'.

Voor de opdeling van het onroerend goed te Brussel is het 'Vlaams voorkiesrecht' van toepassing.

Onder buitenlandse zaken vallen een 130-tal buitenlandse posten: 89 ambassades, 20 consulaten-generaal, 9 beroepsconsulaten, 10 permanente vertegenwoordigingen bij internationale organisaties en 6 samenwerkingsbureaus. De ambassades zelf (de kanselarijen en de bijhorende ambtswoningen) kunnen gesplitst worden volgens het proportionaliteitsprincipe én het

functionaliteitsprincipe. Culturele affiniteiten van Vlaanderen respectievelijk Wallonië met andere staten en politiek-economische belangen worden in rekening gebracht voor de verdeling van de ambassades. Concreet zou dit bijvoorbeeld kunnen betekenen dat de Belgische ambassades in Den Haag en Londen naar Vlaanderen gaan, terwijl de ambassades in Parijs en Kinshasa Wallonië toekomen.

Waar nodig en voor een korte overgangperiode kunnen ambassades volgens in het scheidingsakkoord vastgelegde modaliteiten dubbel gebruikt worden, dus zowel door de Vlaamse als Waalse diensten. Hierbij kan eventueel rekening gehouden worden met bestaande buitenlandse vertegenwoordigingen (bijvoorbeeld Vlaamse huizen).

Ordelijke opdeling van beleidsdomein Justitie en Veiligheid

Justitie en Veiligheid is een van de oudste beleidsdomeinen en is ongetwijfeld het meest fundamentele van het land. Het garanderen van de veiligheid, maar ook van rechtszekerheid en rechtsgelijkheid, behelst langs de ene kant het beschermen van de burger tegen staatswillekeur en langs de andere kant het beschermen van de samenleving tegen misdrijven van individuen of groepen. De FOD Justitie is belast met deze opdracht.

Het beleid valt uiteen in de organisatie van het vervolgingsbeleid, de rechtspleging en de strafuitvoering. Het gevoerde beleid zou ervoor moeten zorgen dat de rechterlijke macht haar werk kan doen en dat de straffen die zij uitspreekt, wel degelijk worden uitgevoerd.

De penitentiaire instellingen zijn belast met de tenuitvoerlegging van de straffen. Ook het Belgisch Staatsblad valt onder Justitie, waarvan de publicaties elektronisch worden bekendgemaakt. Het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC) voert wetenschappelijk onderzoek uit en beheert de gegevensbanken inzake criminalistiek.

De Staatsveiligheid en de Cel Terrorismebestrijding beschermen de belangen van de Staat door het verzamelen van inlichtingen en het uitvoeren van veiligheidsonderzoeken.

Daarnaast zijn de taken van dit beleidsdomein: begrijpelijke wetgeving waarborgen, correcte tenuitvoerlegging van de gerechtelijke beslissingen, informatieverstrekking, toegankelijkheid, efficiëntie, middelen en manschappen; kortom: recht, regeling en transparantie in een vertrouwensband met de burger.

De geledingen van deze FOD zijn georganiseerd in een aantal verticale diensten: directoraten-generaal (DG) en een aantal ondersteunende diensten en aparte instellingen. Zo ondersteunt de DG Rechterlijke Organisatie de werkzaamheden van de rechterlijke orde op alle gebieden die noodzakelijk zijn voor de werking ervan, zoals de organieke wetgeving betreffende de rechterlijke macht, het personeel, ICT, informatica en telecommunicatie, de gebouwen en het materiaal, de gerechtskosten en het centraal strafregister.

Voor de opdeling van het onroerend goed te Brussel is het 'Vlaams voorkiesrecht' van toepassing.

De rechtbanken en hoven kennen door de kantonale en arrondissementale organisatie van de rechtbanken een sterke spreiding van hun locaties. Over het algemeen probeert men de hoven en rechtbanken in de steden op één locatie te centraliseren. Er is steeds één rechtbank van eerste aanleg, één arbeidsrechtbank en één rechtbank van koophandel gevestigd in elk van de 27 gerechtelijke arrondissementen (van elk zijn er 13 in Vlaanderen, 13 in Wallonië, 1 in Brussel).

We hebben verder 11 hoven van assisen (5 in Vlaanderen, 5 in Wallonië, 1 in Brussel). In totaal zijn er 37 politierechtbanken (21 in Vlaanderen, 15 in Wallonië, 1 in Brussel). Er zijn 225 vrederechten in gans het land (112 in Vlaanderen, 94 in Wallonië, 19 in Brussel). Er zijn 6 strafuitvoeringsrechtbanken (2 in Vlaanderen, 2 in Wallonië en 2 in Brussel). Er zijn 5 hoven van beroep (2 in Vlaanderen, 2 in Wallonië en 1 in Brussel). Er zijn 5 arbeidshoven (2 in Vlaanderen, 2 in Wallonië en 1 in Brussel). Deze rechtbanken en hoven worden opgesplitst volgens het lokalisatieprincipe.

Het spreekt voor zich dat het op de verschillende locaties werkzame personeel toegewezen wordt aan de desbetreffende rechtbanken en hoven. Voor Brussel voorziet de initiatiefnemer van deze resolutie een van Halle-Vilvoorde afgesplitst autonoom Brussels arrondissement dat de huidige Brusselse kantons omvat en op elk niveau een Franstalige en Nederlandstalige rechtbank behelst. In het tweetalig gerechtelijk arrondissement Brussel kan de rechtspleging uiteraard ook in het Frans gebeuren.

Instellingen zoals het Hof van Cassatie en het Grondwettelijk Hof kunnen eenvoudig volgens de taalrol worden gesplitst. Er dient wel een oplossing voorzien te worden voor de Franstalige rechtszoekers uit het tweetalige arrondissement Brussel.

De 37 penitentiaire instellingen en de justitiehuisen zijn op dezelfde manier gestructureerd: een centrale sturende en ondersteunende dienst, goeddeels in Brussel gelegen en de instellingen zelf die georganiseerd zijn in regionale Directies-Noord en -Zuid. De regionale directies kunnen zelfstandig verder werken. De centrale diensten kunnen opgedeeld worden volgens de algemeen geldende principes, met in begrip van het door ons voor Brussel geformuleerde 'Vlaams Voorkiesrecht'. Laat ons hierbij opmerken dat de huidige organisatie onder de vorm van een zogenaamde 'Regionale Directie-Noord' en een 'Regionale Directie-Zuid' de opdeling vereenvoudigt en een inspiratiebron kan zijn voor de eerste fase van de opdeling van andere federale instellingen.

De federale ambtenaren te Brussel die niet dadelijk kunnen opgaan in een Vlaamse of Waalse dienst, worden tijdelijk ondergebracht in een zogenaamd 'administratief gemenebest'.

Ordelijke opdeling van beleidsdomein Financiën en Begroting

De totstandkoming van de begroting, de controle en de besteding van de voorziene middelen doorlopen een specifiek administratief proces. Zo heeft de FOD Budget en Beheerscontrole als opdracht de regering bij te staan bij de uitwerking, de uitvoering en de opvolging van het begrotingsbeleid met eerbiediging van de internationale verplichtingen van België en van het institutionele raamwerk van de federale staat.

De Administratie Invorderingen en Belastingen van de FOD Financiën groepeerde de administraties die instaan voor de inning van de vorderingen van de federale staat, evenals van de deelstaten. Ze zorgt voor de toepassing van de omvangrijke en complexe vigerende fiscale wetgeving.

De FOD Financiën verzekert via haar Administratie van de Thesaurie eveneens het evenwicht tussen de ontvangsten en uitgaven voor rekening van de federale staat via kapitaalmarkttransacties en tekent derhalve eveneens verantwoordelijk voor het beheer van de publieke schuld.

De Administratie Patrimoniumdocumentatie ontstond uit de voormalige Administratie van het Kadaster, de Registratie en de Domeinen. Ze groepeerde de voornaamste houders en beheerders van patrimoniale informatie van de federale staat. Dit alles gebeurt in het kader van het waarborgen van de rechtszekerheid. Ook de Administratie Fiscale Zaken maakt hier deel van uit. Formeel valt de Nationale Bank van België (NBB) niet onder de FOD Financiën. Maar omwille van haar nauwe verwevenheid met het ministerie - onder meer via de Schatkist en de diensten voor het schuldbeheer - betrekken we de NBB bij dit beleidsdomein.

De FOD Financiën bestaat met ongeveer 30.000 personeelsleden uit vele gedeconcentreerde diensten: onder meer buitendiensten directe belastingen, belastinginspecties, btw, invordering, douane en accijnzen en de belastinginspecties. Deze diensten worden opgesplitst volgens lokalisatie- en functionaliteitsprincipe. In Brussel blijven de belastingdiensten zoals wettelijk voorzien tweetalig.

Speciale aandacht wordt gegeven aan de diensten die belast zijn met de inning van de inkomsten. Zij storten alle gelden door naar federale rekeningen. Dit zal zo snel mogelijk op afzonderlijke rekeningen moeten komen. Dit is heel eenvoudig door te voeren. In dit land worden belastingen immers geheven volgens de woonplaats.

De federale ambtenaren te Brussel die niet dadelijk kunnen opgaan in een Vlaamse of Waalse dienst, worden tijdelijk ondergebracht in een zogenaamd 'administratief gemenebest'.

Voor de opdeling van het onroerend goed te Brussel is het 'Vlaams voorkiesrecht' van toepassing.

De NBB is een instelling van algemeen belang onder de juridische vorm van naamloze vennootschap. Het kapitaal bestaat uit 400.000 aandelen, waarvan er 200.000 worden aangehouden door de Belgische staat. De andere helft is genoteerd op Euronext. Met de oprichting van het Eurosysteem, het ESCB en de ECB werd de Belgische monetaire soevereiniteit aan Europa overgedragen. De NBB telt zowat 2.100 werknemers. Naast de zetel in de Berlaimontlaan 14, beschikt de NBB over verschillende adressen in Brussel. Er zijn vestigingen in Antwerpen, Gent, Kortrijk, Hasselt en in Luik, Bergen en Namen. De opdeling van de NBB vereist dat de aanslepende juridische twisten tussen de federale overheid en de private aandeelhouders vooreerst definitief worden uitgeklaard. Meer concreet dienen de private aandeelhouders van de NBB te worden uitgekocht. Na de nationalisering worden de aandelen verdeeld tussen Vlaanderen en Wallonië volgens het proportionaliteitsbeginsel. Daarop volgt de ontbinding van de NBB overeenkomstig Artikel 11 van de statuten van de NBB. Gezien de publieke functie van een centrale bank volstaat immers een loutere herschikking van het aandeelhouderschap niet. Een Vlaamse Centrale Bank, als onderdeel van het Eurosysteem, zal worden opgericht.

Ordelijke opdeling van beleidsdomein Economie, Handelsbeleid, Energie en Wetenschap

Het beleidsdomein Economie, Handelsbeleid, Energie en Wetenschap verzamelt een heel breed gamma van bevoegdheden en diensten die te maken hebben met - voornamelijk - het economische ordeningsbeleid en een aantal economische hefboomen. De politieke verantwoordelijkheid wordt gedeeld door drie ministers: de minister van KMO's, Zelfstandigen, Landbouw en Wetenschapsbeleid, de minister van Klimaat en Energie en de minister voor Ondernemen en Vereenvoudigen. De bevoegde diensten zijn enerzijds de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie en anderzijds de POD Wetenschapsbeleid.

De FOD Economie speelt vooral een rol als economische scheidsrechter. Het werk behelst vooral het scheppen van een regelgevend kader dat de spelregels vastlegt voor de actoren op de goederen- en dienstenmarkt. Daarbij beoogt men een evenwichtige en competitieve marktwerking middels het beteugelen van misbruiken en het remediëren van informatieasymmetrie. Dit kent zijn voornaamste weerslag in de handelswetgeving en de consumentenbescherming. Daarnaast is het de bedoeling om de nodige stimuli te geven om de ondernemingen efficiënter en competitiever te maken.

Ook de energievoorziening is een belangrijke economische hefboom. De Gewesten zijn reeds bevoegd voor de productie van alternatieve energie en distributie op plaatselijk vlak. De productie door middel van de klassieke hulpbronnen en de kernenergie en het beheer van de hoofdlijnen van het hoogspanningsnet zijn echter een federale bevoegdheid. De bevoegdheden zijn dus sterk versnipperd.

De overheid speelt zelf een actieve rol in de economie. De FPIM (Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij) centraliseert het beheer van de participaties van de federale overheid, werkt samen met de federale overheid voor haar rekening in de verwezenlijking van specifieke projecten en participeert voor eigen rekening in publieke en private bedrijven in het belang van de Belgische economie. Zo participeert de FPIM voor eigen rekening onder meer in de nv Congrespaleis, het Fonds voor Spoorweginfrastructuur, Paleis voor Schone Kunsten, De Post, Brussels Airport Holding, de Nationale Loterij, enzovoorts. De portefeuille voor rekening van de staat bevat onder andere een participatie in het Kringloopfonds, het Fonds ter reductie van de globale energiekost, de deelnemingen in de financiële sector ten gevolge de bankencrisis: Royal Park Investments (SPV Fortis), BNP-Paribas, Dexia en de converteerbare lening aan KBC.

De overheidsbedrijven vallen onder de bevoegdheid van de minister voor Ambtenarenzaken en Overheidsbedrijven. Belgacom, De Post (sinds kort bpost) en de Nationale Loterij zijn alle drie naamloze vennootschappen van publiek recht en worden onder dit beleidsdomein besproken. Voor de NMBS en de lucht- en zeehaven gerelateerde overheidsbedrijven verwijzen we naar het luik over Mobiliteit en Vervoer.

De wetenschappelijke instellingen (Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, Koninklijke Musea voor Schone Kunsten, Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (Tervuren), Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium, Belgisch Instituut voor Ruimte-Aëronomie, KMI, Koninklijke Sterrenwacht, Koninklijke Bibliotheek van België) die ressorteren onder de POD Wetenschapsbeleid bespreken we onder dit domein vanwege een aantal verbindingen met de economische ontwikkeling.

De POD Consumentenzaken werd eind 2009 opgedoekt; zijn activiteiten ressorteren nu onder de FOD Economie.

Het personeel van de buitendiensten kan verdeeld worden volgens het lokalisatie- en functionaliteitsprincipe.

De federale ambtenaren te Brussel die niet dadelijk kunnen opgaan in een Vlaamse of Waalse dienst, worden tijdelijk ondergebracht in een zogenaamd ‘administratief gemenebest’.

Voor de opdeling van het onroerend goed te Brussel is het ‘Vlaams voorkiesrecht’ van toepassing.

Voor de opdeling van het Rijksarchief, gevestigd in Brussel, dient rekening gehouden te worden met het functionaliteitsbeginsel en het integriteitsbeginsel. Daarbij gaan de werken die betrekking hebben op Vlaanderen en Brussel naar Vlaanderen. Die welke betrekking hebben op Wallonië, gaan naar Wallonië. Wat overblijft, kan proportioneel worden verdeeld. De rijksarchieven in de provincies kunnen volgens het lokalisatieprincipe worden verdeeld, gezien de inhoud steeds betrekking heeft op de respectievelijke provincie.

Wat wetenschappelijke instellingen en museumcollecties betreft, is voor het onroerend goed te Brussel het ‘Vlaams voorkiesrecht’ van toepassing.

De diensten van het KMI en hun personeel zijn te verdelen volgens taalrol.

De Plantentuin en het museum in Tervuren komen volgens het lokalisatieprincipe toe aan Vlaanderen. Er hoeft geen probleem te rijzen voor de arbeidsplek en de verworven rechten van personeel dat bijvoorbeeld is tewerkgesteld in de Nationale Plantentuin, maar gedomicilieerd is in Wallonië.

Infrastructuur wordt in elk geval toegewezen volgens het lokalisatieprincipe. Op deze manier wordt overigens tegelijkertijd rekening gehouden met het integriteitsbeginsel, dat stelt dat collecties die een eenheid vormen onder het dak van een museum of andere instelling best zo veel mogelijk samenblijven. Andere musea in gans het land kunnen eveneens volgens dit principe worden gesplitst. Globaal - dus alle opdelingen van instellingen, collecties, infrastructuur en personeel verrekenend - kan er niettemin rekening worden gehouden met het proportionaliteitsprincipe, zodat deze belangrijke geledingen van het federale patrimonium grosso modo evenredig over Vlaanderen en Wallonië worden verdeeld.

Voor de nationale musea in Brussel kan voor de collecties naast het integriteitsbeginsel eveneens rekening worden gehouden met de proportionaliteit. Deze evenredigheid wordt berekend op basis van de respectievelijke totale bevolkingsaantallen in Vlaanderen versus Wallonië, maar tevens door de eventuele financiële inbreng van de Gemeenschappen in kaart te brengen. De ‘Waalse collecties’ zullen uit Brussel dienen te vertrekken. Zoals gesteld, geldt voor de verdeling van de gebouwen te Brussel ook hier de geijkte formule van een synthese van het lokalisatie- en het proportionaliteitsprincipe, binnen de grenzen van het ‘Vlaams voorkiesrecht’.

De opdeling van Belgacom, De Post en de Nationale Loterij is eenvoudig te realiseren door het verdelen van de overheidparticipaties in het kapitaal van de nv's volgens het proportionaliteitsprincipe.

De portefeuille voor eigen rekening van de FPIM (Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij) wordt verdeeld volgens het proportionaliteitsprincipe. Indien de onderliggende activa ondubbelzinnig aan een bepaald gewest kunnen worden toegewezen, worden ze verdeeld volgens het lokalisatieprincipe. Voorbeelden zijn de participatie in het Congrespaleis, die naar Brussel zou gaan; Brussels Airport Holding kan naar Vlaanderen. In globo moet er echter gewaakt worden over de proportionaliteit van de verdeling. De portefeuille voor rekening van de federale staat (kringloopfonds, ontwikkeling communicatie ASTRID, de federale participatie in de financiële sector, enzovoorts) wordt proportioneel gesplitst.

Ordelijke opdeling van beleidsdomein Mobiliteit en Vervoer

De FOD Mobiliteit en Vervoer wordt gepatroneerd door een staatssecretaris voor Mobiliteit en een minister voor Overheidsbedrijven. Hij heeft als voornaamste doelstelling het voorbereiden en

implementeren van een wetgeving en reglementering op het vlak van mobiliteit in dienst van de bevolking en de economie van het land. Bij de uitvoering hiervan, stelt de FOD dat wordt rekening gehouden met de veiligheid, het leefmilieu, de economische concurrentiepositie, maatschappelijke eisen en - belangrijk - een zo goed mogelijke integratie van de verschillende vervoerswijzen te land, ter zee en in de lucht.

Naast de centrale stafdiensten en de ondersteuning is de FOD opgedeeld in de Directoraten-generaal Mobiliteit en Verkeersveiligheid, Vervoer te land, Maritiem Vervoer en Luchtvaart. Zo staat het DG Mobiliteit en Verkeersveiligheid onder meer in voor de homologatie, de inschrijving, de technische controle van voertuigen en het toelaten van uitzonderlijk vervoer. Ook het opstellen van de wetgeving en reglementering inzake verkeersveiligheid, rijbewijzen en de hieraan verbonden controle op autorijscholen en examencentra. De competenties van het DG Vervoer te land zijn het spoorvervoer, het wegvervoer van personen en goederen, de binnenvaart (!) en het beheer van de erkenningen van de vervoerders en de controle van het wegvervoer.

Een belangrijke tak van het vervoer te land zijn de spoorwegen. Om zich aan te passen aan de Europese wetgeving over de liberalisering van het spoorvervoer, heeft de NMBS op 1 januari 2005 haar structuren gewijzigd. De spoorwegen werden ondergebracht in autonome overheidsbedrijven als vennootschappen van publiek recht. Een holdingmaatschappij NMBS-Holding werd opgericht met twee dochters: (a) de infrastructuurbeheerder, Infrabel, verantwoordelijk voor alles wat te maken heeft met spoorinfrastructuur en veiligheidssystemen; (b) de exploitant - die de naam 'NMBS' behoudt - met dochterondernemingen verantwoordelijk voor alles wat de uitbating van de reizigers- en goederentreinen betreft (met divisies Mobility, Europe, Logistics, Technics).

In 2008 werden alle ondernemingen die actief waren in de vrachtdivisie van de NMBS ondergebracht in één geïntegreerde groep. In 2009 werd deze NMBS-vrachtgroep op punt gezet en kreeg hij de naam 'NMBS Logistics'. Deze maatschappij is dan op haar beurt onderverdeeld in drie commerciële filialen en een operationele divisie. Het aandelenpakket van de holding is bijna volledig in handen van de Belgische staat. Daarnaast zijn er enkele kleine historische institutionele aandeelhouders. Een deel van de spoorweginfrastructuur is in handen van het Fonds voor Spoorweginfrastructuur (FSI).

Het Directoraat-generaal Maritiem Vervoer staat in voor het scheepvaartbeleid met aandacht voor de veiligheidsaspecten, de economische belangen en de milieubescherming en heeft zich georganiseerd in vier operationele entiteiten. Een daarvan is de Directie Scheepvaartcontrole die belast is met het uitreiken van certificaten en de inspectie van de scheepvaartreggeving.

Het Directoraat-generaal Luchtvaart is belast met de veiligheid en de ontwikkeling van de burgerluchtvaart. Het moet waken over de toepassing van de technische reglementen die te maken hebben met het veiligheids- en beveiligingsniveau van de luchtvaart.

De Belgische staat heeft de exploitatie van de nationale luchthaven in handen gegeven van 'The Brussels Airport Company', een nv waarvan de Belgische overheid 25% aandelen bezit. De rest is in handen van een consortium van private investeerders. Deze nv is de opvolger van het autonoom overheidsbedrijf BIAC. Belangrijk voor de veiligheid in het Belgische luchtruim is de luchtverkeersleiding. Deze is in handen van Belgocontrol, een autonoom overheidsbedrijf. Einde 2001 hebben het toenmalige BIAC en Belgocontrol de gronden van de luchthaven gekocht van de Belgische staat.

De administratie huist in Brussel en in de rest van het land in gebouwen die beheerd worden door de Regie der Gebouwen . Zo zijn in totaal 32 examencentra voor rijbewijzen theoretische en

praktische examens (16 in Vlaanderen, 14 in Wallonië en 2 in Brussel), terwijl de Dienst Inschrijving Voertuigen (DIV) 12 vestigingen heeft (5 in Vlaanderen, 5 in Wallonië, 1 in Eupen en 1 in Brussel). De scheepvaartcontrole heeft 5 vestigingen in Vlaanderen: voor de zeevisserijvloot 2 in Oostende en 1 in Zeebrugge; voor de Scheldevisserijvloot 1 in Antwerpen en 1 in Gent. Er is ook een vestiging te Luik.

Het personeel van gedeconcentreerde diensten kan verdeeld worden volgens de lokalisatie- en functionaliteitsprincipes.

De federale ambtenaren te Brussel die niet dadelijk kunnen opgaan in een Vlaamse of Waalse dienst, worden tijdelijk ondergebracht in een zogenaamd 'administratief gemeenebest'. De modaliteiten daarvoor worden vastgelegd in de scheidingsakkoorden en overgenomen in specifieke protocollen van het finale scheidingsverdrag.

Het personeel van buitendiensten kan verdeeld worden volgens lokalisatie- en functionaliteitsprincipe.

Voor het onroerend goed te Brussel is het al vermelde 'Vlaams voorkiesrecht' van toepassing.

Voor de NMBS-Groep werken afgerond 38.300 personen (NMBS-Holding: 4.100 medewerkers; NMBS: 20.800 medewerkers; Infrabel: 12.750 medewerkers; andere (medische dienst, detacheringen, enzovoorts): 710 medewerkers).

De NMBS-groep als conglomeraat van autonome overheidsbedrijven kan proportioneel worden opgedeeld. Dat wil zeggen dat de Vlaamse en Waalse opvolgerstaten volgens een verdeelsleutel het federale deel van de aandelen in handen krijgen. Op die manier krijgen de nieuwe staten de bevoegdheden die alvast Vlaanderen reeds lang wenst, namelijk zeggenschap over de uitbating en infrastructuur die het als een van de economische hefboomen reeds lang broodnodig heeft.

Naast het actief van deze nv's van publiek recht is er natuurlijk ook het passief. Bij de opdeling zullen beide elementen met elkaar in evenwicht moeten gebracht worden. Men kan zich echter ook afvragen of ook niet naar de oorsprong van de NMBS-schuld moet worden gekeken. Daarvoor verwijzen we naar het gedeelte over de splitsing van de staatsschuld die de mogelijke toe te passen principes bespreekt.

De territoriale infrastructuur van Infrabel en NMBS en het personeel (volgens werkplaats en taalrol) kunnen in een eerste fase - voor de duidelijkheid - worden opgedeeld in een Directie-Vlaanderen en een Directie-Wallonië in zoverre dat die structuur niet impliciet al aanwezig is. De twee hoofdaandeelhouders kunnen dan beslissen aparte nv's op te richten en kunnen de maatschappij opdracht geven een opdelingsvoorstel op te maken dat dan door de politieke vertegenwoordigers kan worden goedgekeurd. Net zoals in andere vennootschappen kan dergelijk opdelingsplan dan in een algemene vergadering worden goedgekeurd.

Met de internationalisering en de liberalisering van de spoorwegen in de EU op de achtergrond is het in principe heel eenvoudig om de spoorwegen verder te laten functioneren. De uitbating van de hogesnelheidslijnen kan daarbij een inspiratiebron zijn. De activa van het Fonds voor Spoorweginfrastructuur FSI kunnen worden opgedeeld volgens het lokalisatieprincipe, zonder evenwel de globale proportionaliteit uit het oog te verliezen.

Ordelijke opdeling van beleidsdomein Defensie

Naast de waarborg dat het geweldsmonopolie enkel en alleen toekomt aan de Staat, alsook de garantie van maatschappelijke orde, rust en binnenlandse veiligheid, heeft landsverdediging in de eerste plaats een rol in de uitoefening van het externe zelfbeschikkingsrecht. Middels defensie kan er zinvol beslist worden over oorlog en vrede en over de deelname aan buitenlandse missies die de stabiliteit van de internationale verhoudingen willen verzekeren.

Door hun decennialange ervaringen met een Belgisch leger zijn vele Vlamingen soms geneigd over het hoofd te zien dat een militaire organisatie onlosmakelijk deel uitmaakt van het takenpakket van de overheid van een volwaardig soeverein land. Ook voor de Vlaamse republiek zal dit zo zijn. Daarnaast is en blijft een defensiemacht ook een strategisch machtsmiddel bij uitstek. Wie denkt de taak 'defensie' gewoon af te schaffen of over te laten aan een of ander schimmig 'hoger internationaal niveau' maakt zichzelf wat wijs. Binnen de manke structuur van het Belgische leger zijn overigens vele duizenden goedwillende kaders en manschappen actief die zouden willen dat ze binnen een normale organisatie zouden kunnen werken. Een organisatie die weliswaar niet op de leest geschoeid is van Franstalige en Belgische belangen.

Het is zo dat het Belgisch leger opereert binnen een aantal internationale verbanden zoals de NAVO en, tot voor kort, de West-Europese Unie (WEU).

Defensie is de grootste federale dienst, zij vertegenwoordigt het grootste aantal personeelsleden en materiële voorzieningen. Onder de minister functioneert de Chef Defensie (CHOD, 'Chief Of Defence') als chef van de Defensiestaf. Hij adviseert de minister over de operaties en is verantwoordelijk voor de uitvoering van het door de politieke overheid vastgelegde defensiebeleid en voor het beheer en de administratie van het departement. Defensie is het enige oude Belgische ministerie dat niet tot een FOD is omgevormd.

Naast het leger met hoofdkwartier te Evere met de lucht-, land- marine- en medische componenten (de vroegere machten) vallen ook onder defensie: de scholen, het archief en de bibliotheek en alle diensten die de werking van het leger moeten mogelijk maken. Het Nationaal Geografisch Instituut en het Legermuseum, naast enkele organisaties met een sociaal doel, vallen ook onder Defensie.

Voor Defensie werken ongeveer 41.000 mensen van wie 38.700 militairen (afgerond NL 21.300/FR 17.300) en 2.225 burgers (bij benadering een 50/50 verdeling in de taalrol) Volgens het plan van uittreidend minister Pieter De Crem moest dit evolueren naar een 34.000 militairen tegen eind 2011 middels de reductie van de landcomponent tot 2 brigades en de sluiting van 32 kwartieren.

Personeel per component: totaal landcomponent: 24.400, totaal luchtcomponent: 9.600, totaal marinecomponent: 2.200, totaal medische component: 1.800, overig personeel: 259 muzikanten en 387 andere functies die niet aan een component zijn toe te wijzen. Vermeldenswaard is toch dat er in totaal meer dan 50 generaals zijn (luitenant-generaals, generaal-majors en brigadegeneraals). Er is ook nog personeel van instellingen en organisaties die afhangen van Defensie: het Nationaal Instituut voor Oorlogsinvaliden, Oudstrijders en Oorlogsslachtoffers, het Nationaal Geografisch Instituut (NGI) en het Legermuseum.

Het Belgisch leger valt perfect op te delen. Voor de operationele eenheden is dit erg eenvoudig, voor de ondersteunings- en stafdiensten ligt dat iets complexer, maar het is allesbehalve onmogelijk. Het is zelfs wenselijk omdat dit een internationale samenwerking in een ruimer kader

en de broodnodige modernisering kan bevorderen. De militairen worden gesplitst volgens taalrol. Nederlandstalige en Franstalige eenheden worden verdeeld met behoud van het organiek materieel. De nog overblijvende gemengde eenheden worden opgedeeld en indien nodig worden aan beide zijden nieuwe gelijkaardige eenheden opgericht en aangevuld met militairen van de eigen taalrol. Voor de scholen en opleidingscentra kunnen indien wenselijk samenwerkingsakkoorden worden gesloten, zoals het nu reeds gebeurt met andere landen zoals met Nederland (opleiding marinecomponent) en Frankrijk (opleiding piloten).

De wapensystemen (vliegtuigen, schepen, artillerie, enzovoorts), rollend materieel en andere basisuitrusting blijven bij de eenheden. Reserves in arsenalen en de pool van nieuw modern rollend materieel kunnen deze functionele verdeling proportioneel in evenwicht brengen. Belangrijke lopende bestellingen, zoals de vervangers voor het transportvliegtuig C-130 (de Airbus A400M) en de Seaking Helikopter (de NH-90), zullen in de boedelscheiding van Defensie worden betrokken.

Kazernes worden uiteraard opgedeeld volgens lokalisatieprincipe. Het betreft hier een groot aantal gebouwen en bijhorende domeinen die zich op het Vlaamse respectievelijk Waalse grondgebied bevinden. Globaal dient rekening gehouden te worden met de proportionaliteit. Het gaat over een 3.000-tal gebouwen met een oppervlakte van 3,5 miljoen m².

Opleidingscentra vallen buiten de regeling voor kazernes. Ze staan immers in voor de opleiding van de kaders en manschappen in beide landstalen. Er zal dus een specifieke regeling moeten worden uitgewerkt voor de verdeling van de scholen en opleidingscentra. We merken daarbij op dat men in militaire kringen heel wat ervaring heeft in het op internationaal vlak organiseren van opleidingen. Een groot deel van de marineopleiding wordt in Nederland georganiseerd, de verdergezette pilotenopleiding vindt in Frankrijk plaats. Het is niet ondenkbaar dat Vlaanderen en Wallonië voor hun militaire eenheden en kaders voor een aantal dingen opleidingen en trainingen kunnen organiseren in een gedeelde infrastructuur, voornamelijk op plaatsen waar de omgevingscondities of specifieke infrastructuur een doorslaggevende rol spelen. We denken daarvoor bijvoorbeeld aan de het trainingscentrum parachutisten te Schaffen bij Diest of het trainingscentrum voor commando's te Marches-les-Dames. Ook de Koninklijke Militaire School (KMS), het universitaire opleidingscentrum voor officieren van Defensie, gevestigd in Brussel zou mits een goede regeling een gedeelde campus kunnen blijven. Gezien haar vestiging (Sint-Truiden) is dit voor de School voor Onderofficieren minder vanzelfsprekend. Verder zijn er nog opleidingscentra en scholen verspreid over Vlaanderen (Heverlee, Vilvoorde, Leopoldsborg), Wallonië (Arlon, Eupen, Doornik en Namen) en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (Neder-Over-Heembeek en Evere).

Plaatselijke museumcollecties kunnen eveneens volgens het lokalisatieprincipe verdeeld worden. De collecties van het Legermuseum te Brussel wordt verdeeld rekening houdende met het integriteitsprincipe en het proportionaliteitsprincipe. Wat wetenschappelijk gezien samen moet blijven, moet ook samenblijven, het andere kan verdeeld worden volgens een verdeelsleutel. Wat de gebouwen in Brussel betreft, heeft Vlaanderen volgens het territorialiteitsbeginsel de keuze: gebruiken of verkopen en opnemen in de gezamenlijke inventaris. Het militair archief is gevestigd in Evere (Brussels Hoofdstedelijk Gewest) en Zutendaal. In Evere is ook de Militaire bibliotheek met een collectie van 450.000 werken. Militaire museumcollecties zijn er te Brussel en Doornik en van de luchtcomponent te Bevekom, Bierset, Melsbroek, Peer en Florennes.

De eventuele opdeling van het Militair Archief is een complexe oefening. Het Archief kan in overeenstemming met het integriteitsprincipe maar beter intact blijven, gezien onze gemeenschappelijke geschiedenis. Historisch is het leger het meest zichtbare instrument van het

externe zelfbeschikkingrecht. Als zodanig betekent het verdwijnen van België ook het onmiddellijke einde van het Belgische leger. Vlaanderen en Wallonië hebben samen enkele grote oorlogen doorstaan en hebben zelf gezamenlijk actief aan oorlogen en interventies deelgenomen. Over het beheer van het Militair Archief dienen Vlaanderen en Wallonië daarom een samenwerkingsovereenkomst af te sluiten.

De militaire bibliotheek kan in eerste instantie functioneel opgedeeld worden. Daarbij gaan de werken die betrekking hebben op Vlaanderen naar Vlaanderen, deze die betrekking hebben op Wallonië naar Wallonië. Wat overblijft, kan proportioneel verdeeld worden. Het integriteitsbeginsel blijft ook onverminderd van toepassing; indien bijvoorbeeld de volledige reeks 'Jane's Fighting Ships' naar Vlaanderen zou gaan, dan kunnen anderzijds alle werken uitgegeven in de reeks 'Schiffer Military History' naar Wallonië gaan. Enzovoorts.

Tot slot mogen we de centrale Brusselse overheidsdiensten niet vergeten, niet in het minst het ministerie van Defensie zelf. Analoog aan de methodiek van opdeling, beschreven in vorige paragrafen voor andere beleidsdomeinen, heeft Vlaanderen een 'voorkiesrecht' te Brussel om het gebruik van de gebouwen van het ministerie voor eigen bestuurlijke (of andere) doeleinden al dan niet voort te zetten. De ambtenaren maken tijdelijk deel uit van het 'administratief gemenebest' in afwachting van hun toewijzing aan homogeen Vlaamse respectievelijk Waalse diensten.

Ordelijke opdeling van beleidsdomein Arbeid

De Belgische arbeidsmarkt wordt gekenmerkt door een doorgedreven overlegcultuur. Het zijn in hoofdzaak de sociale partners, de representatieve werkgevers- en werknemersorganisaties, die de sociale relaties in het bedrijfsleven concretiseren via zogenaamde collectieve arbeidsovereenkomsten. Het overleg kent een getrapte structuur met bovenaan het interprofessioneel overleg in de schoot van de Nationale Arbeidsraad (NAR). Op sectoraal vlak vinden we de paritaire comités en subcomités terug. Op ondernemingsniveau gebeurt het overleg onder andere in de ondernemingsraad en is een bijzondere rol voor de vakbondsafgevaardigden weggelegd. Het is dus niet de confrontatie van vraag en aanbod die het evenwicht op de arbeidsmarkt tot stand brengt.

Binnen dit overlegkader is de opdracht van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg te situeren. De FOD omschrijft zijn missie als het garanderen van het evenwicht tussen werknemers en werkgevers in hun arbeidsverhouding. Dit moet gebeuren middels de zorg voor de bescherming en de bevordering van het welzijn op het werk. De FOD werkt actief mee aan de ontwikkeling van de sociale wetgeving, zowel nationaal als internationaal. Ook de diensten die de controle organiseren op naleving van de regelgeving rond welzijn en gezondheid en de sociale wetgeving, vallen onder de bevoegdheden van deze FOD. Er zijn heel wat instellingen verbonden met de betreffende FOD die tussenkomen in hetzelfde beleidsdomein. Zo zijn er de parastatale organen, zoals de RVA, die onder de bevoegdheid vallen van de minister van Werk met een uitvoerende of adviserende taak. Daarnaast zijn er de verschillende raadgevende organen met als hoofdplicht het verstrekken van adviezen in een welomschreven domein. Een aantal onder hen staan in voor het sluiten van akkoorden.

De FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg telt een 1.410 ambtenaren (NL 780/FR 630). De Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) met zijn 5.300 medewerkers (NL 3.000/FR 2.300) is de grootste organisatie binnen dit beleidsdomein. De uitbetalingsorganisatie voor werkloosheidsvergoedingen van de overheid, de Hulpkas voor Werkloosheidsuitkeringen (HWV) telt 665 medewerkers (NL 356/FR 309). Een aantal kleinere raden en diensten bevinden zich hoofdzakelijk in Brussel.

De Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten van de FOD, telt 24 buitendiensten (14 in Vlaanderen, 9 in Wallonië, 1 in Brussel), de Algemene Directie Toezicht op het Welzijn op het Werk telt in het ganse land 10 afdelingen van het basistoezicht (5 in Vlaanderen, 4 in Wallonië, 1 in Brussel).

Het hoofdbestuur van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) is gevestigd te Brussel. Er zijn 30 werkloosheidsbureaus in het ganse land (18 in Vlaanderen, 11 in Wallonië, 1 in Brussel). De Hulpkas voor Werkloosheidsuitkeringen (HVW) is gevestigd te Brussel. Er zijn 33 uitbetalingsbureaus (19 in Vlaanderen, 13 in Wallonië, 1 in Brussel).

Het personeel van de gedeconcentreerde diensten kan verdeeld worden volgens lokalisatie- en functionaliteitsprincipes.

De federale ambtenaren te Brussel die niet dadelijk kunnen opgaan in een Vlaamse of Waalse dienst, worden tijdelijk ondergebracht in een zogenaamd ‘administratief gemenebest’.

Voor de opdeling van het onroerend goed te Brussel is het ‘Vlaams voorkiesrecht’ van toepassing.

Voor de gegevensbanken van de RVA valt een technische oplossing uit te werken. Splitsingsvoorstellen kwamen reeds aan bod in de onderhandelingen na de federale verkiezingen van 2010. Tussen de RVA en de gewestelijke diensten voor beroepsopleiding en arbeidsbemiddeling bestaan al bevoorrechte relaties. Men kan beslissen de taken, de middelen en de infrastructuur van de RVA over te hevelen naar de bestaande gewestelijke diensten.

Ordelijke opdeling van beleidsdomein Ambtenarenzaken

Op 1 januari 2010 werkten bijna 83.800 personen voor de federale overheidsdiensten, goed voor een kleine 73.800 voltijdse equivalenten (VTE's). Van hen behoren 44.734 mensen tot de Nederlandse taalrol, 38.762 tot de Franse en tot slot 291 tot de Duitse. Er zijn 62.403 statutaire en 20.914 contractuele ambtenaren. Daarnaast zijn er nog 26 kaders, 143 managers en 302 ambtenaren met een ander statuut. Het belang van dit domein mag dus niet onderschat worden. Het zal voor het ordelijke verloop van de Belgische boedelscheiding een belangrijke rol spelen.

De minister van Ambtenarenzaken is bevoegd voor het globaal personeelsbeleid. Daarvoor heeft de minister de FOD Personeel en Organisatie ter beschikking. Deze FOD is te beschouwen als een ‘tweedelijnsactor’ van de eigenlijke beleidsvormende diensten. Zijn taken strekken zich uit van selectie en rekrutering tot opleiding van de bestaande ambtenarenpool en communicatie naar de bevolking, zonder de interne overheidscommunicatie te vergeten. Naast de centrale stafdiensten staan een aantal directoraten-generaal in voor het ontwikkelen en uitvoeren van het personeelsbeheer. Selor is het selectiebureau van de overheid. Fed+ is een dienst die het welzijn en het imago van het ambtenarenkorps wil versterken door bepaalde voordelen aan te bieden wat de deelname betreft aan evenementen en het verbruik van producten in de socio-culturele, recreatieve en commerciële sfeer.

In een Ordelijke opdeling spelen voornamelijk de diensten een strategische rol die een overzicht hebben van welke ambtenaren waar precies werken en die controle uitoefenen over de personeelsbestanden. Door het feit dat iedere ambtenaar een taalstatuut heeft, is de verdeling van het beheer over de Nederlandstalige en Franstalige ambtenaren voornamelijk een technische kwestie die door middel van (1) een eenvoudige en gefaseerde doorstroming van een opgedeelde

dienstenstructuur en (2) door een gesplitste informatica-architectuur relatief snel kan worden doorgevoerd.

De federale ambtenaren te Brussel die niet dadelijk kunnen opgaan in een Vlaamse of Waalse dienst, worden tijdelijk ondergebracht in een zogenaamd ‘administratief gemenebest’.

Voor de opdeling van het onroerend goed te Brussel is het ‘Vlaams voorkiesrecht’ van toepassing.

Ordelijke opdeling van beleidsdomein Sociale Zaken en Volksgezondheid

Het beleidsdomein Sociale Zaken en Volksgezondheid is zowat de ‘plat de résistance’ van de Belgische federatie. Het domein steunt op twee pijlers: (1) het beheer van de sociale zekerheid; (2) regelgeving rond volksgezondheid in ruime zin. Politiek wordt de verantwoordelijkheid voornamelijk gedragen door de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid en de toegevoegde staatssecretarissen.

De sociale zekerheid is georganiseerd volgens drie statuten: de sociale zekerheid voor werknemers (met nog belangrijke verschillen tussen arbeiders en bedienden), het statuut van de ambtenaren en de sociale verzekeringen voor zelfstandigen.

De verschillende openbare instellingen van de sociale zekerheid zijn instellingen of ‘parastatalen’ - zoals ze vroeger werden genoemd - met een specifieke structuur. Zo staat bijvoorbeeld de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, die de bijdragen voor werknemers int, onder het beheer van een beheerscomité dat wordt samengesteld uit een gelijk aantal leden die de ‘representatieve’ werkgevers- en werknemersorganisaties vertegenwoordigen. Daar zetelen eveneens een regeringscommissaris van Sociale Zaken en een van Begroting.

De FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu voert een aantal taken uit op het vlak van volksgezondheid, de voedselveiligheid, de gezondheidszorg, dieren en planten en het milieu. De bevoegdheden hebben voornamelijk te maken met normeringen en controles op het wettelijk kader. Het gaat voornamelijk over een aantal overkoepelende bevoegdheden of restbevoegdheden rond beleidsdomeinen die Gewesten en Gemeenschappen reeds grotendeels invullen. De bevoegde ministers zijn die van Volksgezondheid, Leefmilieu, Landbouw en de staatssecretaris van Noordzeebeleid.

Een belangrijke opdracht van deze FOD is gezondheidszorg. Het Directoraat-generaal Organisatie Gezondheidszorgvoorzieningen is bevoegd voor een deel van de financiering, voor de erkenningscriteria en de kwaliteitsopvolging van de verschillende soorten zorginstellingen (ziekenhuizen, rust- en verzorgingstehuizen, psychiatrische verzorgingstehuizen, enzovoorts).

Sinds 2009 is het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG) operationeel. Deze instelling van openbaar nut (‘categorie A’) staat in voor de kwaliteit, de veiligheid en de doeltreffendheid van geneesmiddelen en gezondheidsproducten voor menselijk en diergeneeskundig gebruik. Dit agentschap komt voort uit het vroegere Directoraat-generaal Geneesmiddelen van de FOD.

Vermelden we hierbij ook de ‘programmatorische overheidsdienst’ (POD) Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding en Sociale Economie, die onder dezelfde politieke verantwoordelijken valt.

Naast de centrale diensten die in Brussel zijn ondergebracht, hebben diverse diensten van de FOD Sociale Zekerheid filialen in het ganse land: 14 gewestelijke kantoren van de Rijksdienst voor Pensioenen, 10 provinciale bureaus van de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers, 13 provinciale diensten van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering. De Hulp- en Voorzorgskas voor Zeevarenden is in Antwerpen gevestigd.

Het Fonds voor Arbeidsongevallen heeft een regionaal bureau in Oostende (zeevisserij) en Antwerpen (koopvaardij) en het Fonds voor Arbeidsongevallen heeft centra in Hasselt en Luik. De Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Provinciale en Plaatselijke Overheidsdiensten (RSZPPO) heeft adressen in Gent, Bergen en Luik. De Hulpkas voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering telt 9 provinciale bureaus.

Provinciale controle-eenheden van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) vindt men in alle provincies en te Brussel.

Het personeel van gedeconcentreerde diensten kan verdeeld worden volgens lokalisatie- en functionaliteitsprincipes.

De federale ambtenaren te Brussel die niet dadelijk kunnen opgaan in een Vlaamse of Waalse dienst, worden tijdelijk ondergebracht in een zogenaamd 'administratief gemenebest'.

Voor de opdeling van het onroerend goed te Brussel is het 'Vlaams voorkiesrecht' van toepassing.

Voor de continuïteit van de sociale zekerheid als systeem is het essentieel dat de financiële stromen van nabij worden gevolgd, zodat de stroom van inkomsten en uitgaven een ononderbroken verloop blijft kennen. Speciale aandacht wordt gegeven aan de diensten die belast zijn met de inning van de inkomsten. Zij storten alles door naar federale rekeningen. Dit zal zo snel mogelijk op afzonderlijke rekeningen moeten gebeuren, zodat de uitbetaling van sociale uitkeringen niet in het gedrang komt. Inkomsten hebben een herkomst die toewijsbaar is volgens een vestigingsadres. Het is een kwestie van technische instellingen om de inkomsten volgens geografische herkomst of taal te verzamelen op afgebakende rekeningen. Hetzelfde geldt voor de uitgaven. Er weze ook opgemerkt dat bijvoorbeeld de diensten van de RSZ die instaan voor inning, controle van de aangifte, gerechtelijke navordering en reizende controle al in een Nederlandstalige en Franstalige directie zijn onderverdeeld.

Ordelijke opdeling van beleidsdomein Algemeen Beleid en Kancelarij

De Kancelarij van de Eerste Minister is de federale overheidsdienst die afhangt van de eerste minister. De dienst staat de eerste minister bij in de coördinatie van het regeringswerk. Hij bereidt de reglementaire bevoegdheid van de eerste minister voor en voert ze uit, meer bepaald op het gebied van de overheidsopdrachten. Daarnaast ondersteunt hij de eerste minister op logistiek vlak en vervult meer en meer de rol van verkeersknooppunt tussen de federale staat en de deelstaten enerzijds en de Europese Unie anderzijds.

Sinds 30 december 2008 is de eerste minister opnieuw bevoegd voor de voogdij over de federale culturele instellingen: de Koninklijke Muntshouwborg, het Nationaal Orkest van België en het Paleis voor Schone Kunsten. Ook de Vaste Nationale Cultuurpactcommissie (VNCPC) en de Commissie schadeloosstelling van de Joodse gemeenschap vallen rechtstreeks onder het toezicht van de eerste minister. De Dienst voor administratieve vereenvoudiging valt gedeeltelijk onder de

bevoegdheid van de eerste minister en de minister voor Vereenvoudiging. We vermelden tevens dat de eerste minister de bevoegdheid over het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding (CGKR) deelt met de minister van Gelijke Kansen.

De FOD voor Informatie- en Communicatietechnologie (Fedict) valt ook onder het algemene beleid. Als administratie van de Minister voor Ondernemen en Vereenvoudigen werkt Fedict aan de invulling van de zogenaamde 'e-governmentstrategie' van België. Deze dienst werd opgericht in 2001 en werd operationeel in 2002. De kerntaken behelzen het uitbouwen van een elektronische overheid (contact van burgers en ondernemingen met de overheid informatiseren) en een elektronische samenleving (informatisering van de samenleving), alsook het "promoten van België als ICT-kennisregio". De FOD is bijvoorbeeld verantwoordelijk voor de elektronische identiteitskaart en haar toepassingen.

Een Ordelijke opdeling van België behelst de opheffing van de huidige Kanselarij. De gebouwen (onder meer Wetstraat 16) vallen onder de Regie der Gebouwen en worden dus proportioneel verdeeld. Omdat Brussel en Vlaanderen in beginsel tot dezelfde nieuwe territoriale entiteit - de republiek Vlaanderen - zullen behoren, heeft Vlaanderen een voorkiesrecht voor de gebouwen. Indien Vlaanderen deze gebouwen niet nodig heeft, kunnen ze te gelde worden gemaakt of ter compensatie dienen in de onderhandelingen. Globaal zal er echter rekening worden gehouden met een proportionele verdeling van alle gebouwen beheerd door de Regie.

De federale ambtenaren te Brussel die niet dadelijk kunnen opgaan in een Vlaamse of Waalse dienst, worden tijdelijk ondergebracht in een zogenaamd 'administratief gemenebest'.

De biculturele of federale instellingen zijn culturele instellingen van openbaar nut die omwille van voornamelijk symbolische redenen niet werden 'gecommunautariseerd'. Zij worden door de federale overheid gefinancierd en gebruikt ten voordele van de 'internationale uitstraling van België'. Ze genieten de bijzondere belangstelling van het Hof. Daarnaast rekenen deze instellingen op sponsoring (bijvoorbeeld de Nationale Loterij) en mecenaat. Op die manier zijn deze instellingen ook het decor van het informeel machtsnetwerk van het Hof. De federale culturele instellingen kunnen worden verzelfstandigd en zullen andere partners moeten zoeken om de dotatie van de federale overheid te vervangen. In zoverre het patrimonium eigendom is van de federale overheid dient dit te worden opgenomen in het globaal overzicht van het te verdelen patrimonium.

Fedict wordt opgedeeld met bijzondere aandacht voor een proportionele en functionele verdeling van de beschikbare expertise.

Ordelijke verdeling van de Belgische staatsschuld

Einde november 2009 bedroeg de federale brutostaatsschuld € 324.633.169.187,51. Netto, dat wil zeggen na aftrek van de beleggingen, vertegenwoordigt dit € 318.534.768.962,22 volgens het Agentschap van de Schuld. De verdeling van dit enorme passief kan volgens verschillende verdeelsleutels gebeuren.

Ondanks het feit dat Wallonië grotendeels verantwoordelijk is voor de Belgische staatsschuld, zijn het voornamelijk de andere Gewesten die ervoor opdraaien. Indien de regionale bijdrage (60% Wallonië, 30% Vlaanderen en 10% Brussel) tot de federale schuld als verdeelsleutel zou worden toegepast, zou dit bijzonder nadelig zijn voor Wallonië, terwijl Brussel en Vlaanderen, een schuldgraad zouden krijgen die meteen zouden voldoen aan de 60%-schuldnorm, zoals bepaald in het verdrag van Maastricht.

Daar het, in overeenstemming met het ‘equity principle’ of het billijkheidsbeginsel, nooit de bedoeling kan zijn om de toekomst van een ander volk zwaar te hypothekeren, worden ook andere sleutels in overweging genomen, zoals oppervlakte, bevolking of BRP. Het criterium om de federale schuld over deelgebieden te verdelen op basis van het grondgebied, is ingegeven door het feit dat heel wat kosten in de gewestbegroting afhankelijk zijn van de grootte van het grondgebied. Het is duidelijk dat ook deze sleutel erg nadelig is voor Wallonië, terwijl vooral Brussel een goede zaak zou doen.

Rond het idee de schuld te verdelen op basis van de bevolkingscijfers bestaat meer consensus: deze eenvoudige en rechtvaardige regel kent heel wat voorstanders. In Tsjecho-Slowakije bijvoorbeeld, werd de schuld verdeeld onder Tsjechië en Slowakije volgens een 2-tegen-1-verhouding, gebaseerd op hun respectievelijke bevolkingsaantallen. Het is eveneens mogelijk de schuld op te delen volgens het Bruto Regionaal Product. Deze sleutel is eveneens gebaseerd op het draagkrachtbeginsel. Het BRP zal immers bepalend zijn als indicator voor toekomstige belastingheffing om de schuld af te betalen en dus (duurzaam) af te bouwen. Voor Vlaanderen levert deze verdeelsleutel geen grote verschillen op met deze op basis van de bevolkingscijfers. Dit criterium is echter vooral nadelig voor Brussel. Het relatief grote aandeel van dit Gewest in het BRP wordt onder andere mede gegenereerd door een sterke aanwezigheid van pendelaars. Het zal dus afhangen van de onderhandelingen of de pendelaars zullen bijdragen in de afbouw van de Brusselse schuld of dat de personenbelastingen volgens de woonplaats en niet volgens de plaats van tewerkstelling geheven zullen worden. Een alternatieve benadering, rekening houdende met het draagkrachtbeginsel, kan uitgaan van de gelokaliseerde fiscale opbrengsten.

Ook Waalse academici laten zich niet onbetuigd en stellen zelf een schuldverdeling voor. Het idee van Professor Robert Deschamps (Universiteit van Namen) vond in de loop van 2008 tamelijk wat weerklank in de Waalse academische wereld. Het voorgestelde alternatief, de verdeling van de intresten op dusdanige manier dat het saldo van de publieke financiën voor iedere regio een gelijk percentage van zijn BRP vertegenwoordigt, is echter niet realistisch. Gezien de betere begrotingsresultaten zou Vlaanderen aldus opdraaien voor nagenoeg de volledige intresten. Dit criterium is uiteraard voordelig voor Wallonië, maar houdt geen enkele rekening met de oorsprong van de schuld, de bevolking of zelfs het voor Vlaanderen nadeliger criterium van het BRP. Vlaanderen zou afgestraft worden voor zijn traditioneel gezond begrotingsbeleid, terwijl de spilzucht van Wallonië zou beloond worden. De hierboven vermelde criteria hebben elk hun voor- en tegenstanders. Sommige van deze verdeelsleutels zijn immers op compleet tegengestelde principes gebaseerd. Zo gaat het BRP-criterium uit van het draagkrachtprincipe, terwijl de sleutel volgens de historische oorzaak de netto-ontvangers belast. Een gecombineerde verdeelsleutel dringt zich hier dan ook op. Een eerste mogelijkheid is om gebruik te maken van een gewogen combinatie van verschillende parameters. Deze methode wordt ook gevolgd bij de toekenning van de dotaties aan de Gewesten: ze worden in het algemeen bepaald volgens drie determinanten, namelijk het aandeel in de personenbelasting, de bevolkingscijfers en de economische groei.

Het is duidelijk dat enkel onderhandelingen tussen de twee grote Gemeenschappen en/of de drie Gewesten tot een oplossing kunnen leiden. Vlaanderen zou er trouwens goed aan doen om, net zoals momenteel gebeurt in Wallonië, ernstig na te denken over de mogelijke verdeling van de schuld. Een recente studie van VIVES stelt een schuldverdeling op basis van het draagkrachtprincipe (in de VIVES-studie heet het ‘objectieve draagkrachtprincipe’) voor van 56% tot 59% voor Vlaanderen, 29% tot 34% voor Wallonië en 7% tot 15% voor Brussel.

Naast de kwantitatieve verdeling van de schuld kunnen er nog kwalitatieve problemen opduiken. De kredietwaardigheid van de entiteit die Belgisch schuldpapier overneemt, zal uiteraard een rol

spelen. Momenteel hebben Vlaanderen en België een iets hogere rating (of kredietwaardigheid) dan Brussel en Wallonië. Dit betekent dus dat in principe Brussel en Wallonië een hogere intrest zullen moeten betalen om hun schuld geplaatst te krijgen. Anderzijds zal de belegger die Waalse en/of Brusselse schuldtitels krijgt ter vervanging van Belgische obligaties aan kwaliteit inboeten, gezien het hogere risico verbonden aan de Waalse en Brusselse overheidsfinanciën.

De lagere kredietwaardigheid van Wallonië en Brussel heeft natuurlijk te maken met het lakse budgettaire beleid en de hoge werkloosheidsgraden. De verdeling van de schuld kan trouwens tot een ratingverlaging van alle regio's leiden, juist door de forse verhoging van hun schuldgraad bij de overdracht ervan. Het zal er dus op aankomen de ratingagentschappen te overtuigen dat de terugbetalingscapaciteit niet in gevaar komt. Dit kan best door een geloofwaardig saneringsbeleid dat ook op langere termijn de budgettaire gezondheid garandeert.

Ook het onderscheid naar de nationaliteit van de belegger, meer bepaald of de obligaties aangehouden worden door een binnenlandse dan wel een buitenlandse belegger, speelt een rol. Voor de komst van de eenheidsmunt was het overgrote deel van de Belgische schuld in handen van Belgische, voornamelijk institutionele beleggers. Met de invoering van de euro verkleinde het muntrisico voor buitenlandse beleggers beduidend, waardoor Belgisch schuld papier aantrekkelijker werd om hun portefeuilles te diversifiëren. Internationale marketingcampagnes van de Belgische overheid zorgden bovendien voor meer bekendheid in het buitenland. Anderzijds hebben ook Belgische beleggers hun portefeuilles meer gediversifieerd door zich meer te richten op buitenlandse schuldtitels. De internationalisering van het houderschap van de schuld heeft zich jarenlang doorgezet. Zo werden verschillende uitgiften van lineaire obligaties (OLO's) in 2008 voor 75% in het buitenland geplaatst. Van de drie emissies in 2009 werd gemiddeld voor 78,7% door buitenlanders opgenomen. In 2010 steeg dit percentage tot zelfs 85% voor de eerste twee OLO-uitgiften. Volgens de NBB werd eind september 2009 echter maar 57,6% van alle OLO's door buitenlanders aangehouden. Een jaar eerder was dit nog 59,10%. De schijnbare tegenstelling - toename aankopen door buitenlandse investeerders, maar globaal minder buitenlandse houders - wijst er op dat OLO's die initieel door buitenlanders gekocht worden op termijn terug bij Belgische institutionele beleggers terechtkomen. Momenteel is dus iets minder dan 60% van het Belgisch papier in buitenlandse handen. De grotere interesse van buitenlandse beleggers heeft voor- en nadelen. Enerzijds kan België zijn papier plaatsen op de internationale kapitaalmarkten, wat een enorme toename van de potentiële vraag betekent en aldus leidt tot lagere intrestkosten. Anderzijds zijn buitenlandse beleggers veel minder trouw dan binnenlandse; bij twijfels over de kwaliteit zullen ze veel vlugger verkopen. Door de internationalisering worden de koersen van de obligaties volatieler en de bewegingen meer uitgesproken, zowel in positieve als negatieve zin. Wanbeleid wordt door de markt onmiddellijk afgestraft door een stijgende rente, zoals het (extreme) voorbeeld van Griekenland duidelijk aantoonde. Budgettaire orthodoxie en geloofwaardige inspanningen daarentegen zullen door de markt beloond worden met lagere financieringskosten.

Kredietwaardigheid, maar vooral geloofwaardigheid zijn cruciaal voor het vertrouwen van beleggers. De rating is erg belangrijk, vooral als het risicoprofiel verandert, wat zeker het geval zal zijn bij de definitieve Belgische boedelscheiding. De solvabiliteit en liquiditeit van de nieuwe entiteiten zullen scherp in de gaten worden gehouden. Verschillen in debiteurenrisico zullen zich dadelijk vertalen in uiteenlopende prijzen voor de Waalse en Vlaamse overheidsobligaties, net zoals er nu ook renteversillen bestaan voor het overheidspapier van de lidstaten. De kwaliteit van het overheidspapier zal dus zeker ter sprake komen bij de onderhandelingen over de verdeling van de schuld. Europa zal nooit toelaten dat de verplichtingen van een bepaalde regio zo zwaar worden dat op korte tot middellange termijn niet kan voldaan worden aan de criteria van Maastricht. De harde opstelling van voornamelijk Duitsland inzake het Griekse tekort en de

navenante schuld kan als een precedent beschouwd worden inzake de stabiliteit van de Eurozone. Dit maakt een evenwichtige verdeling van de schuld - zolang Wallonië geen werk maakt van een structurele verbetering van zijn financiën en arbeidsmarkt - er zeker niet gemakkelijker op.

In tijden van zware financiële turbulentie zou een aankondiging over een wijziging van de voorwaarden van de Belgische schuldtitels kunnen leiden tot paniecreacties. Het zal dan ook belangrijk zijn, zeker in de transitieperiode, de lopende voorwaarden te respecteren. Zo zou de bestaande schuld door een gezamenlijk agentschap (een voortzetting van het federale Agentschap van de Schuld) beheerd kunnen worden. Dit agentschap wordt gefinancierd door de nieuwe entiteiten in overeenstemming met hun aandeel in de schuld. Nieuwe schulduitgifte komt voor rekening van de nieuwe staten en zal dus gebeuren tegen andere voorwaarden ten gevolge het gewijzigd risicoprofiel en de mogelijke ratingveranderingen. Aldus zal de Belgische schuld geleidelijk afnemen tot alle vorderingen volledig zijn terugbetaald of - indien de financiële markten het toelaten - de resterende schuld effectief wordt overgenomen door de opvolgerstaten. Het gros van de Belgische schuld heeft een vervaldag vóór of in 2020. Twee OLO-tranches lopen tot respectievelijk 2028 en 2035, beide ter waarde van ongeveer € 13,5 miljard. Dit betekent concreet dat het gezamenlijk agentschap op een twaalfjaar meer dan 90% van de Belgische schuld afbetaalt. In 2022 kan het agentschap worden opgegeven (als dit nog niet vroeger is gebeurd, bijvoorbeeld dankzij betere marktomstandigheden), waarbij de nog lopende OLO-tranches ofwel volledig worden gefinancierd door de nieuwe staten ofwel vervroegd worden afgelost en vervangen door eigen schuld.

Naar aanleiding van verbeterende macro-economische omstandigheden moet Vlaanderen durven overwegen om hindernissen door Brusselse politieke kunstgrepen in het boedelscheidingsproces opgeworpen vlotter te overwinnen door de verdediging van het oorsprongsprincipe voor de verdeling van de staatsschuld te verzachten middels een opstelling die een proportionele verdeling - voordeliger voor Wallonië - meer in beeld brengt.

Ordelijke verdeling van gebouwen, archieven en Koninklijke Schenking

De federale overheid beschikt over een erg omvangrijk patrimonium, dat zelfs ten dele in het buitenland is gesitueerd. Zij is daarmee onmiskenbaar de meest actieve speler op de Belgische vastgoedmarkt. De verdeling van het patrimonium vereist vooreerst een allesomvattende inventaris en moet een vlotte doorstart van de publieke dienstverlening garanderen. De centrale rol inzake het Belgisch patrimonium is weggelegd voor de Regie der Gebouwen. Deze instelling werd in 1971 opgericht als een parastatale A en staat onder de voogdij van Didier Reynders, uittredend vice-eerste minister, minister van Financiën en Institutionele Hervormingen.

De Regie der Gebouwen is een autonome instelling van openbaar nut, staat in voor de kwalitatieve kantoorhuisvesting van de federale ambtenaren, de instandhouding van het federale architecturale patrimonium en treedt op als bouwheer. Medio oktober 2009 omvatte het totaal beheerd vastgoed 1.010 gebouwen in eigendom (4,9 miljoen m²) en 532 gehuurde gebouwen (2,8 miljoen m²). Het totaal beheerde patrimonium heeft evenwel geen statisch, maar veeleer een evolutief karakter. Er vinden op eerder frequente basis aan- en verkopen plaats. Het is dan ook weinig zinvol om een exhaustieve opsomming te geven. Bovendien moet worden opgemerkt dat in een doorlichtingsrapport van de talrijke 'sale-and-lease-back'-operaties tijdens de regeringen-Verhofstadt I en II het Rekenhof gewag maakte van ernstige onevenwichten tussen de verkoopprijs en de huurprijs op korte en lange termijn. Het Rekenhof stelde dan ook de positieve effecten van die vastgoedtransacties voor de schatkist in vraag. Bij het concretiseren van een verdeling van de gebouwen en de aan dit onroerend goed verbonden verplichtingen wordt bij voorkeur rekening gehouden met die toekomstige niet-marktconforme verbintenissen.

De gebouwen onder het beheer van de Regie der Gebouwen worden verdeeld over de Vlaamse en Waalse opvolgerstaten in overeenstemming met het lokalisatiebeginsel. Binnen de grenzen van wat dit principe toelaat en rekening houdend met het al beschreven ‘Vlaamse voorkiesrecht’ voor de federale gebouwen te Brussel, kan een na te streven proportionele verdeling recht doen aan het internationaal aanbevolen billijkheidsbeginsel voor de verdeling van roerende en onroerende goederen over opvolgerstaten.

De Belgische archieven worden geconserveerd door het Rijksarchief, een wetenschappelijke instelling van de Belgische federale overheid, die deel uitmaakt van de POD Wetenschapsbeleid. De instelling bestaat uit het Algemeen Rijksarchief te Brussel en uit de 19 rijksarchieven verspreid over het gehele land. Het beheert voor meer dan 200 kilometer archiefstukken, waaronder 25 kilometer boeken. Het Rijksarchief verwerft en bewaart (na selectie) archieven van minstens 30 jaar oud van hoven en rechtbanken, openbare besturen en notarissen, alsook van de private sector en particulieren (bedrijven, politici, verenigingen en genootschappen, notarissen, grote families, enzovoorts die een belangrijke rol hebben gespeeld in het maatschappelijk leven). Het ziet erop toe dat overheidsarchieven volgens de archivalische normen worden overgedragen.

Zoals eerder al voorgesteld naar aanleiding van de bespreking van de POD Wetenschapsbeleid, dient de verdeling van deze archieven volgens de functionaliteits- en integriteitsprincipes te geschieden.

De Koninklijke Schenking (KS) is een autonome, openbare instelling met eigen rechtspersoonlijkheid die werd opgericht bij Koninklijk Besluit van 30 april 1930. Ze staat onder de principiële voogdij van de minister van Financiën. De Koninklijke Schenking wordt vooral gekenmerkt door een gebrekkig beheer van haar patrimonium. De afgelopen boekjaren werden stevast afgesloten met tekorten. Een deel van het patrimonium verkrot door leegstand en gebrekkig onderhoud. Enkele eigendommen moesten in het recente verleden worden verkocht om putten te delgen. Indien nodig moet de waarde van alle bezittingen vooraf geschat worden door een onafhankelijke buitenlandse instantie, bijvoorbeeld een internationaal adviesbureau, zoals ‘Price Waterhouse Coopers’.

Ordelijke opvolging van internationale verdragen, akkoorden en lidmaatschappen

België is een van de grondleggers van de Europese Economische en Monetaire Unie (EMU, in werking getreden op 1 januari 1999). Bovendien zijn er in Brussel tal van Europese instellingen gevestigd, waaronder de Europese Commissie en het Europees Parlement. Als kernland van de Europese Unie erkennen wij dan ook alle door de Europese Gemeenschap en de Europese Unie gesloten bi- en multilaterale verdragen. Ook niet onbelangrijk om weten is dat de EU-bepalingen ‘prevaleren’ boven andere bilaterale akkoorden. Dergelijke bepalingen worden omgezet in nationale wetgeving, bijvoorbeeld inzake de liberalisering van de telecom-, aardgas- en elektriciteitsmarkt.

Het spreekt voor zich dat Vlaanderen onmiddellijk kandideert voor lidmaatschap van diverse internationale organisaties. Vlaanderen zou in beginsel België in deze verbintenissen automatisch kunnen opvolgen op basis van het continuïteitsprincipe.

Het spreekt vanzelf dat de door het federale België gesloten bi- en multilaterale akkoorden, verdragen en lidmaatschappen niet kunnen ‘ontdubbeld’ worden, maar enkel opgezegd of verdergezet worden. We spreken hier dus niet zozeer van opdelingsprincipes, maar van continuïteitsbenaderingen. De twee uitgangsbeginselen hierbij zijn enerzijds de ‘clean slate’ en anderzijds het continuïteits- of verderzettingsprincipe.

De 'clean slate' of het beginnen met een 'schone lei' betekent een heroriëntatie op het internationale toneel. Eerder gemaakte internationale afspraken worden hierbij volledig of gedeeltelijk opgezegd en er worden nieuwe diplomatieke verkenningen gestart. Zo kunnen bepaalde internationale verdragen die België eertijds afsloot, ondergeschikt blijken aan de belangen van de nieuwe Vlaamse staat en dienen er zich mogelijks nieuwe opportuniteiten aan.

Het voordeligste scenario voor Vlaanderen is evenwel in een eerste fase een legitiem opvolgerschap van België te claimen (net zoals Wallonië dat zal doen), om zo alle middelen die deze staat waren toebedeeld zoveel als mogelijk voor de nieuwe staat Vlaanderen te kunnen aanwenden. In dit scenario zou voor verdragen en internationale lidmaatschappen automatisch het continuïteits- of verderzettingsprincipe dienen te gelden, waarbij Vlaanderen alle gesloten akkoorden zonder meer overneemt. Een relatie van wederkerigheid met onze voormalige internationale partners vormt hierbij een belangrijke leidraad naar toekomstige erkenning, stabiliteit en de gewenste uitoefening van het externe zelfbeschikkingsrecht in het kader van een volwaardige Vlaamse soevereiniteit. De nieuwe Vlaamse staat moet zich eerst en vooral proactief opstellen inzake Europese en mondiale aangelegenheden, zijn verleden indachtig en met zijn toekomst voor ogen.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

De Kamer,

Gelet op de wens om bij een eventuele opdeling van België deze ordelijk te laten verlopen:

Verzoekt de regering:

- Zich te onthouden van gelijk welke beslissing of bevoegdheidsuitoefening die op welke wijze dan ook strijdig zou kunnen zijn met een statelijke soevereiniteitsverklaring door het Vlaamse of Waalse deelgebied benoorden of bezuiden de overeenkomstige gewestgrens;
- Zich in dat geval ter beschikking te houden van het door Vlaanderen en desgevallend Wallonië gecreëerde overlegniveau dat besluiten zal treffen over de verdeling van de activa en passiva van de federale staat en over de werking van het tussentijdse bestuur.

Gerolf Annemans
Volksvertegenwoordiger